

Dopady novelizace základních armádních právních norem

Filip Špok

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Filip Špok
Osobní číslo: L24847
Studijní program: B1032A020002 Ochrana obyvatelstva
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Dopady novelizace základních armádních právních norem

Zásady pro vypracování

- Vypracujte literární rešerši shrnující novelizace a právní předpisy související s předmětnou problematikou.
- Analyzujte legislativní změny a anticipujte jejich možné dopady.
- Vypracujte strom problémů na základě řízeného rozhovoru a dotazníkového šetření.
- Porovnejte základní armádní právní normy v Česku a v zahraničí.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 221/1999 Sb.: Zákon o vojácích z povolání. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2023.
2. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 585/2004 Sb.: Zákon o branné povinnosti a jejím zajišťování. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2024.
3. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 45/2016 Sb.: Zákon o službě vojáků v záloze. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2016.
4. JURENKA, Miroslav. *Příprava občanů k obraně státu*. Vojenské rozhledy, 2019. ISSN 2336-2995.
5. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Bezpečnostní strategie České republiky*, 2023. ISBN 978-80-7441-099-4. Dostupné z: https://mocr.mo.gov.cz/images/id_40001_50000/46088/2023.pdf. [cit. 2024-11 11].

Další doporučená literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Pavel Tomášek, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **2. prosince 2024**
Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2025**

L.S.

prof. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

2.5.2025

V Uherském Hradišti, dne

.....

podpis autora

ABSTRAKT

Práce analyzuje dopady novelizací právních norem ve vztahu k branné povinnosti občanů České republiky. Zaměřuje se na efektivitu současných zákonných nástrojů pro propagaci vlastenectví a odhodlání bránit demokratické principy a celistvost státu. Pomocí dotazníkového šetření, řízeného rozhovoru, metody stromu problémů a “strenghts – weaknesses – opportunities – threats“ analýzy identifikuje klíčové problémy současné legislativy a postoje občanů k branné povinnosti. Výsledky ukazují, že současné právní normy a jejich dopady na naplnění rekrutačního cíle ozbrojených sil České republiky nejsou z pohledu benefitů zcela dostačující a dostatečně nemotivují občany k obraně vlasti. Práce navrhuje strategii weaknesses – opportunities neboli slabé stránky a příležitosti, zaměřenou na odstranění slabin, a využití nových příležitostí, včetně konkrétních doporučení pro zlepšení legislativy a naplnění rekrutačních cílů ozbrojených sil České republiky.

Klíčová slova: Právní norma, branná povinnost, občan, obrana státního území

ABSTRACT

The thesis analyses the impact of the amendments to the legal norms in relation to the conscription of citizens of the Czech Republic. It focuses on the effectiveness of the current legal instruments for the promotion of patriotism and the determination to defend democratic principles and the integrity of the state. Using a questionnaire survey, a guided interview, the problem tree method and strenghts – weaknesses – opportunities – threats analysis, it identifies the key problems of the current legislation and citizens' attitudes towards conscription. The results show that the current legal norms and their impact on the fulfilment of the recruitment goal of the Czech Armed Forces are not quite sufficient in terms of benefits and do not sufficiently motivate citizens to defend the homeland. The thesis proposes a weaknesses - opportunities strategy aimed at eliminating weaknesses and exploiting new opportunities, including specific recommendations for improving legislation and fulfilling the recruitment goals of the Armed Forces of the Czech Republic.

Keywords: Legal norm, conscription, citizen, defence of state territory

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce Ing. Pavlu Tomáškoví, Ph.D., za odborné vedení, cenné konzultace a podnětné připomínky, které významně přispěly k realizaci této práce. Zároveň bych rád poděkoval svému otci, za jeho čas, trpělivost a odborné rady při řešení praktických aspektů výzkumu.

Na závěr děkuji všem respondentům za jejich ochotu spolupracovat, otevřenost a sdílení cenných informací, bez nichž by tato práce nemohla vzniknout.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	13
1.1 DOBROVOLNÉ PŘEVZETÍ BRANNÉ POVINNOSTI	14
2 ZÁKLADNÍ ARMÁDNÍ PRÁVNÍ NORMY.....	16
2.1 ÚSTAVNÍ ZÁKONY	16
2.2 ZÁKONY VZTAHUJÍC SE K BRANNÉ POVINNOSTI OBČANŮ ČESKÉ REPUBLIKY.....	16
2.3 VÝČET PROVEDENÝCH NOVELIZACÍ ZA ROK 2023 A 2024 PRO BRANNÝ ZÁKON.....	18
2.4 REŠERŠE ZÁKONŮ VE VZTAHU K BRANNÉ POVINNOSTI.....	19
3 AKTUÁLNÍ BEZPEČNOSTNÍ SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE.....	22
3.1 BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ.....	22
3.2 BEZPEČNOSTNÍ HROZBY A ZDROJE NESTABILITY	22
3.3 AKTUÁLNÍ BEZPEČNOSTNÍ SITUACE VE SVĚTĚ	24
3.4 PŘEDPOKLADY OBRANYSCHOPNOSTI.....	25
4 KOMPARACE LEGISLATIVNÍCH NOREM V ZAHRANIČÍ.....	27
4.1 POLSKO	27
4.1.1 Zákon o všeobecné povinnosti obrany Polské republiky (Ustawa o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej)	27
4.1.2 Ustawa o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych	29
4.1.3 Ústava Polské republiky (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej)	30
4.2 SLOVENSKO.....	31
4.2.1 Zákon č. 570/2005 Z.z. o branné povinnosti.....	31
4.2.2 Zákon č. 321/2002 Z.z. o ozbrojených silách Slovenské republiky.....	32
4.2.3 Zákon č. 319/2002 Z.z. o obraně Slovenské republiky	33
4.2.4 Ústava Slovenské republiky	34
4.3 NĚMECKO.....	35
4.3.1 Základní zákon pro Spolkovou republiku Německo (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland)	35
4.3.2 Zákon o vojácích (Soldatengesetz)	37
4.4 TABULKA KOMPARACE.....	40
II PRAKTICKÁ ČÁST	42
5 VYBRANÉ VÝSKUMNÉ METODY	43
5.1 POPIS A ZPŮSOB TVORBY JEDNOTLIVÝCH VÝZKUMNÝCH METOD.....	43
6 DOSAŽENÉ VÝSLEDKY	47
6.1 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	47

6.2	ŘÍZENÝ ROZHOVOR.....	58
6.3	STROM PROBLÉMU.....	67
6.4	SWOT ANALÝZA.....	70
6.5	ZÁVĚR PROVEDENÝCH ANALÝZ.....	73
ZÁVĚR.....		75
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		77
SEZNAM OBRÁZKŮ		81
SEZNAM TABULEK.....		82
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		83

ÚVOD

Bezpečnostní prostředí v Evropě i ve světě prochází v posledních letech zásadními změnami, které se výrazně promítají i do obranné politiky České republiky. Válka na Ukrajině, nárůst hybridních hrozeb a proměna globálního bezpečnostního řádu přiměly českou vládu k revizi a novelizaci klíčových armádních právních norem. Tyto legislativní změny mají za cíl nejen zvýšit připravenost ozbrojených sil, ale také posílit zapojení občanů do obrany státu v souladu s aktuálními bezpečnostními výzvami.

Cílem této práce je analyzovat, dopady nejnovější novelizace základních armádních právních norem s největším důrazem na branný zákon, a na naplnění rekručního cíle ozbrojených sil České republiky, a to jak z hlediska právního rámce, tak z pohledu motivace a ochoty občanů aktivně se podílet na obraně státu. Práce se zaměřuje na zhodnocení efektivity těchto legislativních změn, jejich srovnání se zahraničními modely a identifikaci hlavních bariér a příležitostí pro další rozvoj systému branné povinnosti. Pro naplnění cílů práce byli využity čtyři analytické metody. Těmito metodami jsou řízený rozhovor, dotazníkové šetření, řízený rozhovor, stromu problémů a “strengths – weaknesses – opportunities – threats“ analýza.

V teoretické části jsou vymezeny klíčové pojmy, popsány hlavní právní předpisy a zmapovány aktuální bezpečnostní hrozby. Praktická část využívá kombinaci dotazníkového šetření, řízených rozhovorů, stromu problémů a SWOT analýzy, aby poskytla komplexní pohled na reálné dopady novelizací. Výsledky práce mají za cíl přispět k odborné diskusi o dalším směřování obranné politiky České republiky a nabídnout doporučení pro zvýšení efektivity systému branné povinnosti v kontextu současných i budoucích bezpečnostních výzev.

Dále by bylo vhodné podotknout, že části této práce byli využity ve studentské soutěži SVOČ (studentská odborná vědecká činnost). Soutěžní práce nesla stejný název, a části této bakalářské práce. (Špok, 2025)

I TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Vymezení pojmů je důležité pro plné pochopení a orientaci v textu v práci. Jsou vybrány relevantní pojmy úzce spjaté s tématem práce, které napomohou k lepšímu porozumění a orientaci v dané problematice.

Základní právní norma

Právní předpis stanovující základní pravidla a principy v dané oblasti.

Branná povinnost

„Branná povinnost je povinnost státního občana České republiky (dále jen "občan") plnit úkoly ozbrojených sil České republiky (dále jen "ozbrojené síly"); zahrnuje povinnost občana podrobit se odvodnímu řízení, vykonávat vojenskou činnou službu a plnit další povinnosti“ (Česká republika, 2004)

Branná povinnost občana začíná dnem, kdy dosáhne věku 18 let. U osob starších 18 let, které získají státní občanství České republiky, nastává branná povinnost dnem nabytí občanství. Krajské vojenské velitelství poskytuje občanům, kterým vznikla branná povinnost, podrobné informace o jejím obsahu a o možnostech i způsobech jejího dobrovolného plnění. (Česká republika, 2004)

Občan

V užším významu vyjadřuje pojem občan naši příslušnost k určité komunitě nebo společenství. Jako občané jsme součástí konkrétní obce, komunity či státu, což předpokládá existenci ústavního rámce, jenž stanovuje práva a povinnosti spojené s občanstvím. (Jirásková, 2005)

V širším smyslu občanství zahrnuje uvědomělé přijetí odpovědnosti jednotlivce za celek. Zahrnuje také morální povinnost vůči společnosti, ve které člověk žije, a aktivní podíl na jejím fungování. (Jirásková, 2005)

Občanství představuje právní vztah mezi jednotlivcem a státem, který definuje jejich vzájemná práva a povinnosti. Mezi hlavní práva občana patří zajištění ochrany ze strany státu, zatímco občan je povinen být loajální vůči státu, přispívat k jeho obraně, plnit určité úkoly a dodržovat jeho právní předpisy, a to i mimo hranice daného státu. (Zbořil, 2016)

Příprava občanů k obraně státu

Příprava občanů na obranu státu je klíčovým prvkem plánování obranných opatření. Míra připravenosti obyvatel významně ovlivňuje efektivitu celkového systému obrany České republiky. Systematické a komplexní vzdělávání občanů v této oblasti, zaměřené na pravidelnost a kvalitu, přispívá k minimalizaci materiálních škod i ztrát na životech, a to nejen v situacích vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, ale také při běžných mimořádných událostech či krizových situacích nevojenského charakteru. V systému obrany hraje občan unikátní roli – vystupuje jak v pozici subjektu, tak objektu tohoto systému. Z tohoto důvodu je v zájmu občanů i státních institucí zajistit přípravu na obranu promyšleným a koncepčním způsobem. Základem tohoto systému musí být vzdělávací procesy na úrovni základních a středních škol. S přechodem na plně profesionální Armádu České republiky se navíc potřeba takové přípravy stává ještě naléhavější, neboť vazby mezi občany a členy ozbrojených sil postupně slábnou. (Jurenka, 2019)

1.1 Dobrovolné převzetí branné povinnosti

Dobrovolné převzetí branné povinnosti je specifický právní institut, který umožňuje jednotlivcům na základě jejich svobodného rozhodnutí vstoupit do systému obrany státu mimo rámec povinné branné povinnosti. Tento mechanismus je typicky využíván v situacích, kdy stát umožňuje občanům plnit obranné úkoly i bez povinné mobilizace, přičemž se jedná zejména o posílení kapacit profesionálních ozbrojených sil nebo o zapojení jednotlivců do krizového řízení.

Voják z povolání

Vojákem z povolání se stává občan, který vykonává vojenskou činnou službu jako své zaměstnání a je vázán služebním poměrem k České republice. Tento služební poměr lze uzavřít pouze na základě vlastní žádosti občana. Právní úkony související se služebním poměrem vykonávají jménem České republiky služební orgány, mezi které patří prezident republiky, ministr obrany a další velitelé, náčelníci, ředitelé či vedoucí zaměstnanci, pokud je k tomu zmocní rozkaz prezidenta nebo ministra. (Česká republika, 1999)

Voják v aktivní záloze

Při ohrožení státu nebo za válečného stavu jsou vojáci v aktivní záloze využíváni k doplnění ozbrojených sil, v míru pomáhají například při živelních katastrofách a posilují policii. Na vlastní žádost mohou být nasazeni i v zahraničí. Jednotky aktivní zálohy jsou u bojových

útvary, útvarů bojového zabezpečení, útvarů bojové podpory. (Agentura personalistiky AČR, odbor doplňování personálu, ©2024)

Voják v záloze

Je občan, který v letech před zařazením do záloh byl ve služebním poměru jako voják z povolání. To znamená, že každý voják, který ukončí služební poměr a přestane být vojákem z povolání se stává vojákem v záloze.

Dobrovolné předurčení

Občan může mimo válečný stav nebo stav ohrožení státu dobrovolně převzít výkon branné povinnosti, pokud se rozhodne požádat o zařazení jako posila ozbrojených sil. Tuto žádost je možné podat nejdříve v den dosažení věku 18 let prostřednictvím příslušného krajského vojenského velitelství. K dobrovolnému převzetí branné povinnosti musí být splněny dvě základní podmínky: občanova zdravotní způsobilost a aktuální potřeba ozbrojených sil. (Česká republika, 2004)

2 ZÁKLADNÍ ARMÁDNÍ PRÁVNÍ NORMY

Právní předpisy upravují fungování ozbrojených sil České republiky, zejména ve vztahu k vojenské službě, právům a povinnostem vojáků, branné povinnosti a dalším souvisejícím oblastem.

2.1 Ústavní zákony

Ústava je považována za základní a nejvyšší zákon státu. Má nejvyšší právní sílu v hierarchii právních norem, což znamená, že žádná jiná právní norma nesmí být s ústavou v rozporu.

- **Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky**

Je to základním zákonem státu, který upravuje jeho právní a politický systém. Jedním z příkladů je hlava druhá, která se zabývá mocí zákonodárnou. (Česká republika, 1993 a)

- **Usnesení č. 2/1993 Sb. Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky.**

Jedná se prakticky o listinu základních práv a svobod. Tato listina určuje práva a povinnosti občanů České republiky, kterými jsou například právo na život a právo vlastnit majetek. (Česká republika, 1993 b)

- **Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.**

Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky, který pojednává o bezpečnosti z pohledu vnitřní i vnější bezpečnosti. Dále zákon například popisuje, které složky mají za úkol dohlížet na bezpečnost a svrchovanost České republiky. (Česká republika, 1998)

2.2 Zákony vztahující se k branné povinnosti občanů České republiky

Je to výčet 5 základních právních norem, o které se opírá celá branná povinnost. Nalezneme zde upřesnění pojmů a další stanovy spojené s problematikou.

- **Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)**

Aktuální branný zákon v České republice je zákon č. 585/2004 Sb. o branné povinnosti a jejím plnění. Tento zákon upravuje povinnosti občanů, orgánů státní správy a dalších institucí v oblasti obrany státu, zejména v krizových situacích jako je válečný stav, mobilizace nebo jiný stav ohrožení státu. Zákon stanovuje povinnost občanů podrobit se branné povinnosti, což zahrnuje vojenskou službu, přičemž obvykle se týká mužů, ale

v určitých případech i žen. Dále se zaměřuje na organizaci a výcvik vojenských záloh, jejich povolání k plnění branných úkolů, a upravuje postupy mobilizace a její přípravy. Zákon se také zabývá právy a povinnostmi osob, které jsou povolány do služebního poměru, a vymezuje pravidla pro výběr a zařazení do vojenské nebo civilní služby. V neposlední řadě stanovuje i kompenzace za ztrátu příjmu nebo náhradní služby během mobilizace. Cílem zákona je zajistit připravenost státu na krizové situace a ochranu jeho obyvatel a území. (Česká republika, 2004).

- **Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky**

Zákon č. 222/1999 Sb., o branné pohotovosti státu úzce souvisí s brannou povinností, neboť stanoví podmínky, za kterých může být branná pohotovost vyhlášena, a popisuje mechanismus, jakým jsou občané povoláni k plnění branných úkolů. Tento zákon se vztahuje k branné povinnosti v několika klíčových aspektech: Vyhlášení branné pohotovosti státu, Povinnosti občanů, Mobilizace a organizace, Práva a povinnosti při mobilizaci. (Česká republika, 1999)

- **Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky**

Zákon č. 219/1999 Sb. o branné povinnosti a jejím plnění se vztahuje přímo k branné povinnosti tím, že stanovuje pravidla pro povolání občanů k vojenské nebo civilní službě v krizových obdobích, a to včetně mechanismů pro vyhlášení mobilizace, organizaci vojenských záloh, a kompenzace pro povolané osoby. Tento zákon tedy zajišťuje, že stát má připravený systém pro obranu a zvládání krizových situací, a zároveň chrání práva těch, kteří jsou povoláni k plnění branné povinnosti. (Česká republika, 1999)

- **Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání**

Zákon č. 221/1999 Sb. o vojenské službě přímo souvisí s brannou povinností tím, že definuje podmínky, jakými občané vykonávají vojenskou službu, která je jedním z hlavních způsobů, jakým je branná povinnost realizována. Tento zákon reguluje povolání do vojenské služby, pravidla pro výcvik a zařazení vojáků, jejich práva a povinnosti, a také poskytuje rámec pro mobilizaci a specifikuje, jak se občané zapojují do obrany státu v krizových obdobích. (Česká republika, 1999)

- **Zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze**

Zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze, upravuje právní postavení vojáků v záloze, průběh jejich vojenské činné služby, nároky související s výkonem této služby, podmínky

zařazení a vyřazení z aktivní zálohy a také finanční podporu zaměstnavatelům těchto vojáků. Zákon navazuje na brannou povinnost, která podle branného zákona č. 585/2004 Sb. ukládá občanům České republiky povinnost připravovat se k obraně státu a umožňuje jim dobrovolně vstoupit do aktivní zálohy. Vojáci v záloze mohou být povoláni k výkonu vojenské činné služby mimo stav ohrožení státu či válečný stav na základě dobrovolné žádosti, přičemž jejich služební poměr a práva jsou upravena obdobně jako u vojáků z povolání, pokud tento zákon nestanoví jinak. (Česká republika, 2016)

- **Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky**

Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky je klíčový pro organizaci a fungování policie v mírových i krizových obdobích. I když se přímo nezabývá brannou povinností, v krizových a mobilizačních situacích se policie podílí na zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti, což je nezbytné pro efektivní fungování státu v období vyhlášení válečného stavu, či stavu ohrožení státu. Policie tak má významnou úlohu při podpoře obranných schopností státu, a to i v kontextu širší krizové infrastruktury a koordinace s armádou. (Česká republika, 2008)

2.3 Výčet provedených novelizací za rok 2023 a 2024 pro branný zákon

Branný zákon (585/2004), je ze dne 4. listopadu 2004, který definuje brannou povinnost a její zajišťování. (Česká republika, 2023). Nedávné změny po delší době významně ovlivnily branný zákon, který byl dříve pouze mírně upravován, a tyto změny měly jen malý dopad na obyvatelstvo.

- **Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, a některé další zákony**

Důvodem této změny jsou rostoucí bezpečnostní rizika a potřeba modernizace personálního zajištění. Novela se zaměřuje na zjednodušení administrativních procesů, zvýšení stabilizačních příspěvků a zajištění výhod pro specialisty. Jejím hlavním cílem je zvýšit prestiž vojenské služby, efektivněji využívat moderní technologie a posílit obranyschopnost země. (Česká republika, 2024)

- **Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 357/2016 Sb., o zdravotní způsobilosti k výkonu vojenské činné služby**

Novela má za úkol zlepšit způsob, jakým jsou zpracovávány lékařské posudky a organizovány lékařské prohlídky pro občany, kteří se dobrovolně účastní branné

povinnosti nebo vojenských cvičení. Jakými jsou například povinné lékařské vyšetření ve vojenské nemocnici a splnění psychotestů i pro vojáky v aktivní záloze. Doposud stačil pouze posudek z posádkové ošetrovny, které se nachází v kasárnách armády České republiky. (Česká republika, 2023)

- **Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška o zdravotní způsobilosti k výkonu vojenské činné služby**

Návrh vznikl jako reakce na nově umožněné dobrovolné převzetí výkonu branné povinnosti, která vznikla novelizací branného zákona. Jde o nově vzniklý institut předurčení pro doplnění ozbrojených sil. Úprava zvětšuje okruh osob, u kterých je nově posuzována zdravotní způsobilost o občany, kteří dobrovolně požádají o předurčení pro doplnění ozbrojených sil v případě potřeby. U těchto občanů je nyní možné posuzovat jejich zdravotní způsobilost pro vykonávání vojenské služby. (Česká republika, 2023)

- **Návrh zákona o odolnosti subjektů kritické infrastruktury a o změně dalších zákonů (zákon o kritické infrastruktuře, která byla doposud v zákoně č. 240/2000 o krizovém řízení)**

S ohledem na rozsah požadovaných úprav směrnicí CER (Critical Entities Resilience), bylo rozhodnuto vyjmout problematiku kritické infrastruktury z krizového zákona a vytvořit nový samostatný zákon o odolnosti subjektů kritické infrastruktury. Tento nový zákon zahrnuje požadavky směrnice CER a zároveň vychází z dosavadních zkušeností s aplikací krizového zákona v ochraně kritické infrastruktury. Novela krizového zákona je součástí tohoto balíku změn, který reaguje na konkrétní poznatky z nedávných velkých krizových událostí, jako byly pandemie COVID-19, migrační vlny nebo tornáda. (Česká republika, 2024)

2.4 Rešerše zákonů ve vztahu k branné povinnosti

Počínaje zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím plnění, který je základním pilířem branné povinnosti reguluje brannou povinnost v České republice, přičemž vymezuje povinnosti občanů v případě vyhlášení mobilizace, válečného stavu nebo krizového stavu. Tento zákon stanoví, že branná povinnost se týká především mužů, ale v určitých případech může být povolána i žena, přičemž to závisí na rozhodnutí státu a konkrétních potřebách obrany. zákon stanoví mechanismus, jakým způsobem mohou být jednotlivci povoláni k plnění branné služby, a to jak ve vojenské, tak i v civilní službě. Zároveň upravuje pravidla pro zařazování občanů do vojenských záloh. Branná povinnost se tedy týká nejen vojáků,

ale i civilistů, kteří mohou být povoláni pro úkoly civilní obrany, např. pro pomoc při evakuacích nebo zabezpečení kritické infrastruktury. Tento zákon umožňuje státu zajistit mobilizaci a připravenost pro krizové situace. (Česká republika, 2004).

Na to navazuje zákon č. 222/1999 Sb. o zajišťování obrany České republiky, je klíčovým právním předpisem, který upravuje organizaci a koordinaci obrany státu v případě ohrožení národní bezpečnosti. Tento zákon je zaměřen na zajištění obrany republiky, a to jak vojenské, tak civilní, přičemž se podrobně věnuje organizaci mobilizace a koordinaci mobilizačních plánů, které mají za úkol zajistit potřebné lidské, materiální a technické zdroje pro účely obrany. Vztah tohoto zákona k branné povinnosti občanů spočívá v tom, že stanoví konkrétní podmínky, za jakých mohou být jednotlivci povoláni k výkonu branné služby během krizových stavů, což zahrnuje jak vojenskou službu, tak civilní službu v rámci krizového řízení a obrany státu. (Česká republika, 1999) Dále se touto problematikou zabývá Zákon č. 219/1999 Sb. o ozbrojených silách České republiky (dále jen Zákon o ozbrojených silách) je klíčový právní předpis, který upravuje organizaci, úkoly, strukturu a činnost ozbrojených sil České republiky. Tento zákon je základním pilířem pro fungování vojenských složek, a zároveň stanoví právní rámec pro brannou povinnost občanů v případě ohrožení bezpečnosti státu. Zákon podrobně vymezuje podmínky pro službu v armádě a zapojení občanů do obrany země, včetně pravidel pro vyhlášení mobilizace, povolání záloh a aktivaci branné povinnosti v krizových obdobích. (Česká republika, 1999).

Zákon č. 221/1999 Sb. o vojácích z povolání reguluje status, práva, povinnosti a právní postavení vojenského personálu, který vykonává službu v ozbrojených silách České republiky na základě povolání. Tento zákon je specificky zaměřen na profesní vojáky, kteří nejsou povoláni na základě branné povinnosti, ale jsou členy armády na základě pracovního poměru nebo vojenské smlouvy. Nicméně i tento zákon se vztahuje na brannou povinnost občanů, především ve smyslu mobilizace a aktivace vojenských záloh v případě krizových situací nebo válečného stavu. (Česká republika, 1999)

Posledním zde zmíněným zákonem, jež je potřeba zmínit je zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky upravuje organizaci, úkoly, pravomoci a postavení Policie České republiky jako základní složky veřejné bezpečnosti a ochrany právního pořádku. Tento zákon definuje nejen strukturu a činnost policie, ale také postavení policistů, jejich práva a povinnosti. Ačkoli se tento zákon primárně zaměřuje na činnost policie v rámci udržování veřejného pořádku, má i určitý vztah k branné povinnosti, protože v krizových obdobích,

kdy dojde k vyhlášení mobilizace nebo nouzového stavu, může být policie zapojena do širšího rámce krizového řízení a ochrany národní bezpečnosti. (Česká republika, 2008)

3 AKTUÁLNÍ BEZPEČNOSTNÍ SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE

Kapitola obsahuje výčet hrozeb, které jsou obsaženy v bezpečnostní strategii České republiky z roku 2023. bezpečnostní strategii zpracovává vláda České republiky.

3.1 Bezpečnostní prostředí

Je to počáteční bod, od kterého se strategie odvíjí. Je důležité položit si otázku co se děje ve světě, abychom byli schopní posoudit situaci v České republice, jelikož díky globalizaci sdílíme ekonomickou bezpečnost stejně jako bezpečnost národní. (Vláda České republiky, 2023)

Podle bezpečnostní strategie je nezbytné vzít v úvahu válečný konflikt mezi Ruskem a Ukrajinou. Tento konflikt v Evropě ovlivňuje dění nejednoho státu. Dále se zmiňuje o Čínském úsilí zvyšování globálního napětí. Dle strategie při pokračujícím úsilí Ruska a Číny zvyšovat napětí ve světě se bude bezpečnostní situace zhoršovat. Připravenost západního světa jejíž součástí je i Česká republika bude rozhodujícím faktorem při určování budoucích desetiletí. (Vláda České republiky, 2023)

3.2 Bezpečnostní hrozby a zdroje nestability

Rusko představuje nejzávažnější hrozbu pro bezpečnost Evropy i stabilitu mezinárodního řádu založeného na pravidlech. Dlouhodobě usiluje o rozšíření svého vlivu prostřednictvím politického a ekonomického nátlaku, propagandy a hybridních metod. Významnou změnou je jeho ochota využívat masivní vojenskou sílu, což je patrné zejména ve válce proti Ukrajině. Rusko stále považuje střední Evropu za součást své sféry vlivu a odmítá právo suverénních států volit si své spojence. Aktivně destabilizuje sousední státy, západní Balkán, Blízký východ a Afriku. (Vláda České republiky, 2023)

Konflikt na Ukrajině způsobil nárůst napětí v oblasti Černého a Baltského moře i v Arktidě. Hybridní působení Ruska se zaměřuje i na Českou republiku, kde oslabuje důvěru v demokratické instituce a destabilizuje společnost. Vzhledem k vyčerpání způsobenému konvenčními konflikty se Rusko stále více spoléhá na jaderné síly, které intenzivně modernizuje. (Vláda České republiky, 2023)

Čína je zásadní globální výzvou, jež svými aktivitami ohrožuje demokratické státy, včetně České republiky. Snaží se změnit mezinárodní systém podle svých zájmů, masivně investuje do zbrojení a posiluje své vojenské kapacity, včetně jaderných zbraní. Provádí kyberšpionáž

a usiluje o kontrolu globálních datových toků. Její firmy, úzce propojené se státem, slouží vládním záměrům a přispívají k šíření čínského vlivu v zahraničí. Rizikem jsou čínské investice do evropské kritické infrastruktury, dominance v dodavatelských řetězcích a vývoj přelomových technologií, zejména umělé inteligence, mimo etické normy. Čína také využívá dezinformace a manipulaci k ovlivňování veřejného mínění a mění narativ v mezinárodním prostředí. (Vláda České republiky, 2023)

Dalšími významnými hrozbami jsou **Írán a Severní Korea**. Írán usiluje o regionální dominanci a podporuje vojenské aktivity zaměřené proti západním státům, včetně podpory Ruska v jeho válce proti Ukrajině. Intenzivně rozvíjí strategické vojenské technologie a jaderný program, což zvyšuje obavy z možnosti vývoje jaderných zbraní. Severní Korea pokračuje v testech balistických raket, deklaruje se jako jaderná mocnost a vyhrazuje si právo na preventivní jaderné údery. (Vláda České republiky, 2023)

Západní Balkán zůstává regionem s vysokou mírou nestability, navzdory pokroku v integraci tamních zemí do EU a NATO. Politická situace je křehká, vnitřní spory a nevyřešené otázky mezi etnickými skupinami přetrvávají. Do regionu zasahuje vliv Ruska, Číny a některých států Perského zálivu, což ohrožuje euroatlantické hodnoty a směřování. Podobně destabilizují situaci na Blízkém východě a v Africe aktivní konflikty, terorismus, nelegální migrace a hybridní působení. Tyto regiony navíc trpí vlivy změny klimatu, což dále zhoršuje jejich bezpečnostní situaci. (Vláda České republiky, 2023)

Hybridní hrozby se stávají stále významnějšími. Kybernetické útoky, dezinformace, ekonomický nátlak a další prostředky cílí na slabá místa demokratických systémů. Tyto aktivity mohou narušit infrastrukturu, dodavatelské řetězce a destabilizovat společnost. Moderní technologie, jako umělá inteligence, rozšiřují škálu možných útoků, což zvyšuje požadavky na obranyschopnost států. (ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2023)

Změna klimatu a zhoršování životního prostředí představují dlouhodobou bezpečnostní hrozbu. Extrémní projevy počasí, přírodní katastrofy a environmentální migrace mohou mít výrazný dopad na stabilitu a bezpečnost států. Kromě přímých škod na infrastruktuře a hospodářství vedou k růstu sociálního napětí a politické nestability. (ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2023)

Pandemie a šíření infekčních nemocí s globálním dopadem mají potenciál narušit fungování zdravotních systémů, ekonomiky i mezinárodních vztahů. Tyto krize mohou být

zneužity v geopolitických konfliktech a zvýšit zranitelnost společností. (ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2023)

Oslabování demokracie a právního státu v některých členských zemích EU oslabuje její jednotu a soudržnost. To má přímý dopad na bezpečnost Evropy i České republiky. Demokratické státy také čelí hrozbám zevnitř, včetně extremismu, organizovaného zločinu a terorismu, který může zasáhnout infrastrukturu a sdílené bezpečnostní zájmy. (Vláda České republiky, 2023)

Všechny uvedené aspekty podtrhují nezbytnost intenzivní spolupráce na evropské i globální úrovni, zaměřené na posilování bezpečnosti a stability. Zahrnují také nutnost přizpůsobit se nově vznikajícím hrozbám a zvýšit odolnost vůči vnějším i vnitřním hrozbám. (Vláda České republiky, 2023)

3.3 Aktuální bezpečnostní situace ve světě

Z globálního hlediska se svět nachází v mimořádné bezpečnostní situaci. Tato situace je nejlépe ilustrována konfliktem na Ukrajině, který začal 24. února 2022 iniciativou Ruska s původním cílem „denacifikovat“ území, avšak nyní se zdá, že motivací jsou především územní zisky. Vedle toho došlo k eskalaci konfliktu v Izraeli, který byl zahájen masovým překročením hranic jednotkami Hamásu dne 7. října 2023. Tyto události měly významný dopad na globální bezpečnost a životy lidí po celém světě.

Válka na Ukrajině

„Válka na Ukrajině přiměla evropské společnosti k zamyšlení, nakolik jsou na ni připraveny, a odhalila nová nebezpečí, o nichž se evropští představitelé domnívali, že pominula. Především se na seznam hrozeb pro evropskou bezpečnost opět vrátila vidina územní agrese. Má EU odpovídající bezpečnostní strategie, kterými by se řídila v reakci na tato nebezpečí? Strukturují strategie vývoj nástrojů tak, aby se její instituce a členské státy mohly úspěšně vypořádat s hrozbou, kterou válka na Ukrajině představuje pro společnost EU?“

EU má dvě bezpečnostní strategie, z let 2003 a 2016, a je rozumné ověřit jejich adekvátnost ve vztahu k válce na Ukrajině. Tento článek zkoumá ustanovení těchto strategií, představuje průběh války na Ukrajině a ověřuje reakce orgánů EU a členských států tváří v tvář těmto událostem. Přestože se zamýšlí nad ustanoveními bezpečnostních strategií ve světle způsobů, jakými EU a její členské státy reagovaly na válku, v závěru navrhuje prvky, které je třeba v rámci katalogu možností EU upravit.“ (Dziewulska, 2023)

Ozbrojený konflikt v pásnu Gazy

V říjnu 2023 provedlo palestinské militantní hnutí Hamás bezprecedentní překvapivý útok na jižní Izrael, který se stal nejkrvavějším útokem na Izraelce v historii. Izrael v reakci na to vyhlásil válku s cílem zničit Hamás, což dále zhoršilo již tak kritickou situaci v Pásmu Gazy, kde před konfliktem žily více než dva miliony Palestinců. Mezinárodní snahy o sjednání úplného humanitárního příměří byly neúspěšné, zatímco počet obětí nadále narůstá. Útok Hamásu si vyžádal přibližně 1 200 izraelských obětí, z nichž asi 70 procent byli civilisté, a vedl k únosu zhruba 240 lidí. Ačkoli bylo během týdenního příměří v listopadu propuštěno více než 100 rukojmích, Hamás stále drží přibližně 136 zajatců; podle odhadu izraelské armády, o kterém informoval deník New York Times, však asi 32 z nich zemřelo. V lednu 2024 Mezinárodní soudní dvůr rozhodl, že Izrael musí omezit počet civilních obětí v Gaze, avšak nevydal příkaz požadující zastavení bojů. (Bouri a Roy, 2024)

3.4 Předpoklady obranyschopnosti

Obranyschopnost souvisí úzce s bezpečností České republiky, a to v ohledu zachování její suverenity, území a bezpečí občanů. Touto problematikou se zabývá obranná strategie České republiky z roku 2023.

Obrana České republiky je založena na celospolečenském přístupu, který propojuje všechny složky veřejné správy, občanskou společnost, soukromý sektor, nevládní organizace a vzdělávací systém. Klíčem k úspěšné obraně je aktivní spolupráce těchto aktérů jak v krizových situacích, tak za běžných okolností. Základem obranyschopnosti je **odolnost státu, společnosti a jednotlivců**, která je důležitým prvkem věrohodného odstrašení. Česká republika proto klade důraz na posilování své připravenosti čelit vojenským i nevojenským hrozbám, a to v souladu se závazky NATO v sedmi klíčových oblastech odolnosti. Stát podporuje **rozvoj znalostí a dovedností** v oblasti bezpečnosti a obrany, včetně fyzické přípravy a technických schopností občanů. Součástí této přípravy je vzdělávání veřejnosti o prevenci a řešení krizových situací, což zahrnuje například branně-sportovní aktivity a praktickou přípravu na mimořádné události. Zapojení občanů do obrany státu má různé formy. Patří sem například účast v aktivní záloze, dobrovolná vojenská cvičení nebo

možnost dobrovolného předurčení pro doplnění ozbrojených sil. Vláda usiluje o další rozvoj těchto programů a hledá nové způsoby, jak zapojit občany do obranné přípravy. V případě stavu ohrožení státu nebo válečného stavu je příprava k obraně povinná. Česká republika také pracuje na posílení **společenského uznání obrany** jako klíčového úkolu státu. Podporuje prestiž služeb v ozbrojených silách a veřejné správě a zároveň se zaměřuje na rozvoj systémů podpory pro veterány a na udržování vojenských tradic. Významnou součástí přípravy na obranu je **vzdělávání**, které propojuje civilní i vojenské instituce. Vzdělávací programy podporují kritické myšlení, občanské vědomí, odpovědnost a motivaci k aktivní účasti ve veřejném životě. Cílem je rozvíjet technické a bezpečnostní dovednosti žáků a studentů a posilovat jejich ochotu přispívat k obraně země. Klíčovým nástrojem pro zvyšování odolnosti je strategická komunikace, která reaguje na sofistikované metody hybridní války, jako jsou nepřátelské informační a psychologické operace. Tyto útoky mají za cíl oslabit důvěru veřejnosti ve státní instituce, rozdělit společnost a narušit fungování státu. Strategická komunikace slouží k efektivnímu předávání informací o cílech obrany a bezpečnosti a k omezení vlivu nepřátelského informačního působení. (Vláda České republiky, 2023 b)

4 KOMPARACE LEGISLATIVNÍCH NOREM V ZAHRANIČÍ

Komparace v této práci slouží k porovnání přístupu a provádění úkonů spojené s brannou povinností. Komparace je nezbytnou součástí práce, jelikož čtenář dokáže lépe pochopit koncept branné povinnosti v zemích Evropy, který dokáže utvořit základní představu o bezpečnosti České republiky, jelikož tyto zákony znatelně ovlivňují bezpečnost všech členských států NATO. Pro komparaci byli zvoleny státy sousedící přímo s ČR. Jmenovitě Polsko, Slovensko a Německo.

4.1 Polsko

Polsko je jednou z vojensky nejsilnějších zemí v Evropě. Sousedí s Ukrajinou a Běloruskem. Polsko je zařazeno do komparace kvůli probíhajícímu konfliktu na Ukrajině, který z něj činí potenciální cíl ruské vojenské akce.

4.1.1 Zákon o všeobecné povinnosti obrany Polské republiky (Ustawa o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej)

Význam zákona

Tento zákon zajišťuje organizaci a připravenost obranného systému Polské republiky. Branná povinnost, která je jeho stěžejním prvkem, podporuje nejen obranyschopnost státu, ale také posiluje občanskou odpovědnost za bezpečnost vlasti. V kombinaci s pravidly pro civilní obranu a alternativní služby tento zákon vytváří komplexní rámec pro zapojení celé společnosti do obrany státu. (Vláda Polské republiky, 1967)

Znění

Zákon o všeobecné povinnosti obrany Polské republiky upravuje práva a povinnosti občanů, státních orgánů, samospráv a dalších institucí v oblasti obrany státu. Stanovuje pravidla pro organizaci obranného systému, povinnosti jednotlivců a kolektivních subjektů při zajišťování bezpečnosti a mechanismy, kterými stát mobilizuje zdroje a kapacity v případě ohrožení. (Vláda Polské republiky, 1967)

Branná povinnost občanů

Hlavním předmětem zákona je zavedení všeobecné branné povinnosti, která platí pro všechny občany Polské republiky schopné vykonávat tuto povinnost. Tato povinnost zahrnuje:

- **Vojenskou službu:**

Občané jsou povinni podstoupit registraci a odvody, které určují jejich způsobilost k vojenské službě. Po zařazení do vojenských rezerv nebo aktivní služby jsou povinni se podílet na obraně vlasti v souladu se svými schopnostmi a kategorií způsobilosti.

- **Civilní obranu:**

Ti, kteří nejsou povoláni do vojenské služby, mohou být zapojeni do civilní obrany. Tato oblast zahrnuje ochranu obyvatelstva, infrastruktury a majetku před následky vojenských konfliktů nebo přírodních katastrof.

- **Alternativní služby:**

Zákon zohledňuje situace, kdy občané z důvodů svědomí odmítají vojenskou službu. Tito jedinci mohou vykonávat náhradní civilní službu, organizovanou státními orgány, která je rovněž součástí obranného systému státu. (Vláda Polské republiky, 1967)

Proces registrace a odvodů

Zákon definuje povinnost všech mužů, kteří dosáhnou věku 18 let, zaregistrovat se k vojenské službě. V následujícím roce jsou povinni podrobit se odvodnímu řízení, které zahrnuje zdravotní prohlídky a rozhodnutí o jejich zařazení do příslušné kategorie způsobilosti. Občané mohou být povoláni k aktivní službě, zařazení do záloh nebo jim mohou být uděleny výjimky či odklady. (Vláda Polské republiky, 1967)

Odklad vojenské služby může být udělen například z důvodu studia, péče o závislé osoby nebo zdravotního stavu. Proces odvodů je organizován odvodními komisemi, které rovněž řeší žádosti o výjimky a náhradní služby. (Vláda Polské republiky, 1967)

Role státních orgánů a Ozbrojených sil

Prezident Polské republiky je vrchním velitelem Ozbrojených sil a jeho role zahrnuje stanovování strategických směrů obrany a schvalování mobilizačních plánů. Rada ministrů a ministerstvo obrany koordinují obranné přípravy a zajišťují spolupráci mezi jednotlivými složkami státu. (Vláda Polské republiky, 1967)

Ozbrojené síly, zahrnující pozemní vojska, vzdušné síly a námořnictvo, zajišťují obranu území, bezpečnost obyvatelstva a podporu při mimořádných situacích, jako jsou přírodní katastrofy. Součástí jejich činnosti je také výcvik záloh a udržování bojové pohotovosti. (Vláda Polské republiky, 1967)

4.1.2 Ustawa o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych

Nařízení z roku 2023 představuje modernizaci správy vojenských dokumentů v Polsku. Jeho důraz na právní jistotu, efektivitu a ochranu práv odpovídá současným standardům řízení ozbrojených sil v NATO a Evropské unii. Srovnání s praxí v jiných zemích ukazuje, že polský systém je na vysoké úrovni a dobře plní administrativní a právní potřeby profesionálních vojáků. (Ministerstvo obrany Polské republiky, 2023)

Koncepce svědectví služby

Svědectví služby představuje klíčový dokument v administrativním řízení profesionálních vojáků. Slouží jako oficiální potvrzení o průběhu vojenské služby, zahrnuje údaje o délce služby, pozici a důvodech ukončení. Tento dokument má právní důsledky a může být využit k uplatnění nároků, například na důchodové výhody, odškodnění nebo jiná práva spojená s vojenskou službou. (Ministerstvo obrany Polské republiky, 2023)

Kontext a právní rámec

Nařízení vychází ze zákona o obraně vlasti z roku 2022, který stanovuje základní principy branné povinnosti a administrativy spojené s vojenskou službou. Tento zákon je v souladu s moderními evropskými standardy řízení armád a respektuje zásady právní ochrany vojáků.

Klíčové aspekty zahrnují:

- **Právní jistotu:** Zajištění, že každý profesionální voják má přístup k transparentním procesům.
- **Administrativní efektivitu:** Stanovení přesných lhůt a odpovědností pro vojenské velitele.
- **Ochranu práv:** Vojáci mají právo na odvolání a ochranu proti případné administrativní chybě. (Ministerstvo obrany Polské republiky, 2023)

Význam pro armádní administrativu

Nařízení zdůrazňuje důležitost efektivní správy dokumentace v armádě. Standardizace procesů minimalizuje riziko chyb, podporuje důvěru mezi vojáky a armádou a zajišťuje soulad s právními normami. Kromě toho hraje klíčovou roli při řízení vojenských rezerv, kdy svědectví slouží jako záznam pro případnou mobilizaci. (Ministerstvo obrany Polské republiky, 2023)

Mezinárodní srovnání

Ve srovnání s jinými zeměmi:

- Česká republika: Svědectví služby v podobě "služebních listů" plní obdobnou funkci, ale systém je méně komplexní vzhledem k absenci branné povinnosti. Český právní rámec upravuje služební záznamy profesionálních vojáků především v souvislosti s jejich zaměstnaneckými právy a povinnostmi.
- Německo: Německé ozbrojené síly (Bundeswehr) vedou podrobné osobní spisy, které zahrnují "Dienstzeugnisse" (služební hodnocení) a jsou klíčové pro vojenské povýšení i při ukončení služby.
- USA: Vojáci dostávají dokument známý jako "DD Form 214", který shrnuje jejich vojenskou kariéru a slouží jako klíčový záznam pro uplatnění veteránských benefitů. (Ministerstvo obrany Polské republiky, 2023)

Dopad na vojáky a systém obrany

Toto nařízení posiluje důvěru mezi vojáky a institucí obrany tím, že zajišťuje jejich právní ochranu a transparentní přístup k dokumentaci. Z hlediska obranného systému podporuje administrativní kontinuitu, což je klíčové při správě aktivních i záložních jednotek. (Ministerstvo obrany Polské republiky, 2023)

4.1.3 Ústava Polské republiky (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej)

Polská ústava klade velký důraz na obranu státu jako klíčovou povinnost občanů. Armáda je řízena demokratickými principy, přičemž její použití podléhá jasně definovaným pravidlům. Tato úprava je v souladu s členstvím Polska v NATO a reflektuje jeho historické zkušenosti s obranou nezávislosti. (Polsko, 1997)

Role armády

Ozbrojené síly Polské republiky jsou klíčovým nástrojem zajištění suverenity státu, ochrany jeho hranic a bezpečnosti občanů. Armáda je podřízena civilní kontrole, což zajišťuje demokratické řízení vojenských operací a zabraňuje její zneužití pro politické účely. (Polsko, 1997)

Povinnosti občanů

Ústava zavádí povinnost bránit vlast jako základní občanskou povinnost. Tato povinnost se týká jak vojenské služby, tak možnosti náhradní civilní služby pro ty, kteří mají výhrady

vůči ozbrojeným konfliktům z náboženských nebo morálních důvodů. Vojenská služba a její organizace jsou blíže upraveny zákonem. (Polsko, 1997)

Politická neutralita armády

Ústava zakazuje armádě zasahovat do politických záležitostí. Tento princip zajišťuje, že ozbrojené síly zůstávají neutrální a slouží výhradně k ochraně státu a jeho obyvatel, nikoli k podpoře politických ambicí jednotlivců nebo stran. (Polsko, 1997)

Použití ozbrojených sil

Použití ozbrojených sil, ať už na domácím území nebo v zahraničí, podléhá přísným pravidlům. Rozhodnutí o vyslání vojsk za hranice vychází z mezinárodních dohod a musí být schváleno odpovídajícími orgány. Přítomnost zahraničních vojsk na území Polska je rovněž regulována mezinárodními smlouvami. (Polsko, 1997)

Mobilizace a válečný stav

Sejm hraje klíčovou roli při rozhodování o stavu války nebo míru. V případě neschopnosti parlamentu rozhodnout (například během krizových situací) má prezident pravomoc rozhodnout o stavu války. (Polsko, 1997)

Srovnání s českou úpravou

- V České republice je vojenská služba v době míru dobrovolná a základem obrany jsou profesionální ozbrojené síly a aktivní zálohy. Na rozdíl od Polska není povinnost vojenské služby zakotvena v ústavě, ale v běžném zákoně.
- V Polsku zůstává povinnost vojenské služby explicitně uvedena v ústavě jako morální a právní povinnost občanů. (Polsko, 1997)

4.2 Slovensko

Další zvolenou zemí pro komparaci je Slovensko. Důvodem je historická jednotnost s Českou republikou a podobnost zákonů. Slovensko je také zemí sousedící přímo s válkou sužovanou Ukrajinou, což může v budoucnu prověřit spolehlivost a funkčnost branného zákona a armádních právních norem.

4.2.1 Zákon č. 570/2005 Z.z. o branné povinnosti

Upravuje práva a povinnosti občanů Slovenské republiky v souvislosti s plněním branné povinnosti, organizaci branné povinnosti, a povinnosti fyzických a právnických osob v rámci

obranu státu. Tento zákon specifikuje podmínky a rozsah branné povinnosti, která zahrnuje povinnost podrobit se vojenské přípravě a plnit úkoly v oblasti obrany státu. (Slovensko, 2005)

Hlavní body zákona zahrnují:

1. Vymezení branné povinnosti – stanoví se, že branná povinnost je povinností občanů mužského pohlaví od 19 do 55 let (v některých případech do 60 let) podrobit se vojenskému výcviku a případně plnit vojenské úkoly.
2. Odvodní povinnost – zavádí proces odvodu občanů, při kterém se posuzuje jejich způsobilost k výkonu vojenské služby.
3. Výjimky z branné povinnosti – definuje případy, kdy může být občan z branné povinnosti osvobozen (např. zdravotní důvody, péče o blízké osoby).
4. Organizace a výcvik – specifikuje způsob organizace vojenské přípravy, vojenské evidence a plnění vojenských úkolů.
5. Povinnosti v době mimořádných stavů – upravuje rozšíření branné povinnosti v době válečného stavu nebo ohrožení státu.

Zákon zároveň stanoví odpovědnost za neplnění branné povinnosti, včetně možných sankcí. Jeho cílem je zajistit připravenost státu a občanů na obranu v souladu s ústavou a mezinárodními závazky Slovenské republiky. (Slovensko, 2005)

4.2.2 Zákon č. 321/2002 Z.z. o ozbrojených silách Slovenské republiky

Zákon upravuje postavení, strukturu, úkoly, organizaci a řízení ozbrojených sil Slovenské republiky. Tento zákon definuje roli ozbrojených sil při zajišťování obrany státu a dalších úkolů spojených s bezpečností Slovenské republiky. (Slovensko, 2002 a)

Hlavní body zákona zahrnují:

1. Úkoly ozbrojených sil:

- Obrana státní suverenity, územní celistvosti a nedotknutelnosti hranic.
- Plnění mezinárodních závazků Slovenské republiky, například účast v operacích mezinárodního krizového řízení, mírových misích a humanitární pomoci.

- Podpora a pomoc v krizových situacích, jako jsou přírodní katastrofy nebo jiné ohrožení bezpečnosti.

2. Organizace ozbrojených sil:

- Zákon stanoví, že ozbrojené síly tvoří profesionální vojáci a další jednotky včetně záložních sil.
- Definuje složení ozbrojených sil, které zahrnují pozemní síly, vzdušné síly a další součásti potřebné pro plnění obranných úkolů.

3. Vedení a řízení ozbrojených sil:

- Vymezuje odpovědnost a pravomoci prezidenta Slovenské republiky jako hlavního velitele ozbrojených sil.
- Stanoví roli vlády a ministerstva obrany při řízení a financování ozbrojených sil.

4. Zásady použití ozbrojených sil:

- Zákon upravuje podmínky, za kterých mohou být ozbrojené síly nasazeny, včetně vnitrostátních krizí, válečného stavu a plnění mezinárodních závazků.

5. Mezinárodní spolupráce:

- Stanoví podmínky zapojení ozbrojených sil do mezinárodních organizací, jako je NATO, OSN či EU.

6. Práva a povinnosti vojáků:

- Upravuje služební poměr profesionálních vojáků, jejich práva, povinnosti a odpovědnost.

Cílem tohoto zákona je zajistit účinné fungování ozbrojených sil Slovenské republiky, které jsou klíčovým nástrojem pro zajištění obrany státu, plnění mezinárodních závazků a ochranu obyvatelstva v krizových situacích. (Slovensko, 2002 a)

4.2.3 Zákon č. 319/2002 Z.z. o obraně Slovenské republiky

Zákon upravuje základy obrany státu, kompetence orgánů veřejné moci, právnických a fyzických osob při zajišťování obrany, a organizaci obranných opatření. (Slovensko, 2002 b)

Zákon stanoví:

- Úkoly státu v obraně – zabezpečení suverenity, územní celistvosti a ochrany obyvatelstva.
- Povinnosti orgánů veřejné moci – role prezidenta, vlády, ministerstva obrany a dalších institucí při plánování a organizaci obrany.
- Zapojení občanů a právnických osob – povinnosti v době ohrožení, včetně branné povinnosti a součinnosti s ozbrojenými silami.
- Mimořádné stavy – postupy při vyhlášení válečného stavu, stavu ohrožení či mimořádné situace.
- Mezinárodní spolupráce – plnění závazků v rámci mezinárodních organizací.

Cílem zákona je zajistit koordinovanou a efektivní obranu Slovenské republiky, ochranu občanů a plnění závazků vůči spojencům. (Slovensko, 2002 b)

4.2.4 Ústava Slovenské republiky

Ústava Slovenské republiky upravuje obranu státu a brannou povinnost v několika klíčových bodech:

1. **Čl. 25:** Každý občan má povinnost podílet se na obraně státu. Odmítnutí vojenské služby z důvodu svědomí je možné, pokud je nahrazena civilní službou.
2. **Prezident:** Je vrchním velitelem ozbrojených sil a může vyhlásit válečný stav nebo stav ohrožení po schválení vládou a Národní radou SR.
3. **Vláda a Ministerstvo obrany:** Řídí obranu státu, organizaci a nasazení ozbrojených sil.
4. **Ozbrojené síly:** Chrání svrchovanost a územní celistvost, jejich nasazení v zahraničí vyžaduje souhlas Národní rady SR.
5. **Krizové situace:** Zákony stanovují specifické povinnosti občanů a institucí během válečného stavu či ohrožení.

Ústava zdůrazňuje obranu jako základní povinnost státu i občanů, přičemž respektuje práva spojená se svědomím. (Slovensko, 1992)

4.3 Německo

Poslední zemí komparace je Německo. Země byla zvolena z důvodu sousedství s Českou republikou, tudíž podobnost armádních právních norem by měla být vysoká. Německo je taktéž vojensky silný spojenec, díky svému členství v NATO.

4.3.1 Základní zákon pro Spolkovou republiku Německo (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland)

V právním řádu Spolkové republiky Německo je oblast armády a branné povinnosti pevně zakotvena v **Základním zákoně (Grundgesetz)** a doplněna několika specifickými zákony. Tento právní rámec upravuje organizaci a nasazení ozbrojených sil (Bundeswehr) a zároveň stanoví povinnosti občanů v otázkách obrany státu. (Německo, 1949)

Armáda a její role

Podle článku 87a Grundgesetz je Německu povoleno zřizovat ozbrojené síly výhradně za účelem obrany. Nasazení armády na území státu je možné pouze ve výjimečných situacích, jako je ohrožení bezpečnosti nebo válečný stav. Bundeswehr plní nejen úkoly národní obrany, ale také přispívá k mezinárodnímu míru a bezpečnosti prostřednictvím účasti v zahraničních misích (např. pod záštitou NATO nebo OSN), což umožňuje článek 24 Grundgesetz. (Německo, 1949)

V době ohrožení, kterou lze vyhlásit podle článků 115a a 115b, získává vláda mimořádné pravomoci. Ty zahrnují kontrolu nad civilními i vojenskými zdroji a umožňují efektivní mobilizaci všech prostředků na obranu státu. (Německo, 1949)

Branná povinnost

Článek 12a Grundgesetz stanoví možnost povinné vojenské služby pro muže od 18 let. Zároveň umožňuje, aby občané, kteří vojenskou službu odmítají z důvodu svědomí, vykonávali alternativní civilní službu. I když byla povinná vojenská služba v roce 2011 pozastavena, zákon zůstává v platnosti a může být znovu aktivován v případě potřeby.

Branná povinnost je dále upravena v Zákoně o branné povinnosti (Wehrpflichtgesetz), který definuje podmínky výkonu služby, délku jejího trvání a výjimky. Součástí systému je i zákon o zálohách, který zajišťuje připravenost rezervistů. (Německo, 1949)

Práva a povinnosti vojáků

Vojenský personál Bundeswehru se řídí Zákonem o vojácích (Soldatengesetz), který stanovuje jejich práva, povinnosti a etické standardy. Tento zákon je doplněn Vojenským trestním zákoníkem (Wehrstrafgesetz), jenž upravuje trestné činy a disciplinární řízení ve vojenském prostředí. (Německo, 1949)

Důležitou součástí je také **Zákon o zmocněnci pro ozbrojené síly (Gesetz über den Wehrbeauftragten des Bundestages)**. Zmocněnec působí jako ochránce práv vojáků a zajišťuje, aby činnost Bundeswehru odpovídala právním i etickým standardům. (Německo, 1949)

Současná situace

Od roku 2011 je Bundeswehr profesionální a dobrovolnickou armádou. Povinná vojenská služba byla pozastavena kvůli měnícím se bezpečnostním podmínkám a potřebě modernizace armády. Přestože je tento krok stále předmětem politických debat, německé ozbrojené síly zůstávají důležitou součástí mezinárodních struktur, jako je NATO a EU, a podílejí se na operacích pro zachování stability ve světě. (Německo, 1949)

Legislativa související s armádou a brannou povinností tak tvoří komplexní systém, který Německu umožňuje zajistit obranu státu a zároveň se přizpůsobit novým výzvám v oblasti bezpečnosti. (Německo, 1949)

Zákon o branné povinnosti (Wehrpflichtgesetz)

Wehrpflichtgesetz (WPflG) je klíčovou právní normou Spolkové republiky Německo, která reguluje rozsah, podmínky a výkon branné povinnosti. Tento zákon byl poprvé přijat 21. července 1956 a je průběžně aktualizován, přičemž jeho poslední změny byly provedeny v roce 2023. Zákon vytváří komplexní právní rámec pro organizaci a realizaci vojenské služby v Německu, a to včetně možností náhradních služeb a výjimek. (Německo, 1956 a)

Branná povinnost a její podmínky

Zákon stanoví, že branná povinnost se vztahuje na všechny muže, kteří dosáhli věku 18 let a jsou občany Německa. Tato povinnost zahrnuje nejen výkon vojenské služby, ale i možnost splnění povinnosti prostřednictvím civilní služby, například v případě námitky svědomí. Délka základní vojenské služby byla stanovena na šest měsíců. (Německo, 1956 a)

Typy vojenské služby

Wehrpflichtgesetz definuje různé formy vojenské služby. Základní vojenská služba (Grundwehrdienst) tvoří jádro této povinnosti. Vedle ní existují také specifické formy, jako

jsou vojenská cvičení pro záložníky (Wehrübungen) a zahraniční mise (Besondere Auslandsverwendung). Bundeswehr může být rovněž nasazen pro humanitární účely, například při přírodních katastrofách nebo mimořádných událostech doma i v zahraničí. (Německo, 1956 a)

Výjimky a náhradní služby

Zákon poskytuje určité výjimky z povinné vojenské služby. Mezi ně patří zdravotní nezpůsobilost, trestní minulost, nebo zapojení do civilní obrany a rozvojové pomoci. Specifická ustanovení umožňují nahradit vojenskou službu civilními aktivitami, jako je služba v civilní obraně, ochrana před katastrofami nebo dvouletá práce v rámci rozvojové pomoci. Tyto alternativy zohledňují potřeby společnosti a jednotlivců, kteří odmítají vojenskou službu ze svědomí nebo jiných závažných důvodů. (Německo, 1956 a)

Organizace a řízení branné povinnosti

Zákon podrobně popisuje proces evidence, zdravotních prohlídek a povolání k vojenské službě. Tyto činnosti vykonávají speciální instituce, jako jsou kariérní centra Bundeswehru, která organizují nábor a určují způsobilost branců. Proces zahrnuje také zdravotní a psychologické vyšetření, která zajišťují, že branci splňují fyzické a duševní požadavky na vojenskou službu. (Německo, 1956 a)

Závěr vojenské služby

Zákon upravuje podmínky, za kterých vojenská služba končí. K ukončení služby dochází buď splněním povinnosti, zdravotní nezpůsobilostí, nebo dosažením věkové hranice. Pro důstojníky je tato hranice stanovena na 60 let, pro poddůstojníky na 45 let. (Německo, 1956 a)

4.3.2 Zákon o vojácích (Soldatengesetz)

Soldatengesetz představuje základní právní rámec pro fungování ozbrojených sil Německa. Zajišťuje profesionální standardy a ochranu práv vojáků, přičemž zdůrazňuje jejich povinnost chránit demokratické hodnoty a svrchovanost státu. Tento zákon také definuje pravidla pro etické chování a podporuje rovnováhu mezi vojenskými povinnostmi a osobním životem vojáků. (Německo, 1956 b)

Práva a povinnosti vojáků

1. Základní povinnosti:

- Voják má povinnost věrně sloužit Německé spolkové republice a chránit práva a svobody občanů.
- Musí podporovat demokratický ústavní pořádek a přispívat k jeho zachování.

2. Chování v rámci služby:

- Vojáci mají povinnost zachovávat disciplínu, loajalitu a důvěru, jak při výkonu služby, tak mimo ni.
- Jsou povinni chránit zdraví své i ostatních, a to včetně přijetí lékařských opatření.

3. Práva vojáků:

- Vojáci mají stejná občanská práva jako ostatní občané, s výjimkou omezení vyplývajících z vojenské služby.
- Jsou oprávněni vyjadřovat své názory, ale musí dbát na zachování neutrality během služby. (Německo, 1956 b)

Organizace vojenské služby

1. Druhy vojenské služby:

- Profesionální vojáci (Berufssoldaten): Plní vojenskou službu na základě dobrovolné smlouvy na dobu neurčitou.
- Dočasní vojáci (Soldaten auf Zeit): Smluvně vykonávají službu na omezenou dobu.

2. Výkon služby:

- Zákon upravuje systém povyšování, hodnosti a pravidla pro uniformy.
- Stanovuje pravidla pro nasazení vojáků v rámci Německa i v zahraničních misích.

3. Ukončení služebního poměru:

- Služba končí dosažením věkové hranice, odstoupením, nebo z jiných zákonem stanovených důvodů. (Německo, 1956 b)

Etika a disciplína

- Vojáci jsou povinni dodržovat zásady čestného chování a dbát na ochranu práv svých kolegů.
- Neposlušnost je povolena, pokud příkazy porušují lidskou důstojnost nebo jsou v rozporu s právem.
- Porušení služebních povinností se řeší prostřednictvím disciplinárních opatření.
(Německo, 1956 b)

4.4 Tabulka komparace

Tabulka slouží jako souhrn nejpodstatnějších rozdílů identifikovaných při komparaci v kapitole 4. Největší rozdíly byli identifikovány v oblasti věku, kdy se občanů týká branná povinnost, a v aktuálním stavu připravenosti občanů.

Obrázek 1 Komparace armádních právních norem vybraných států

Země	Hlavní právní normy	Věk branné povinnosti	Pohlaví	Délka služby	Aktuální stav	Specifika
Česká republika	Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování; Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR; Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR	18-60 let	Muži (primárně), ženy v určitých případech	Není stanoveno (dříve 12 měsíců)	Povinná vojenská služba pozastavena od roku 2005, zachována branná povinnost	Možnost dobrovolného převzetí branné povinnosti, institut předurčení pro doplnění ozbrojených sil
Polsko	Ustawa o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej; Ustawa o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych	18-55 let	Muži (primárně), ženy mohou dobrovolně	11 měsíců aktivní služby nebo 5 let v Národní gardě	Povinná vojenská služba existuje	Možnost civilní služby jako alternativy k vojenské službě
Slovensko	Zákon č. 570/2005 Z.z. o branné povinnosti; Zákon č. 321/2002 Z.z. o ozbrojených silách SR; Zákon č. 319/2002 Z.z. o obraně SR	19-55 let (v některých případech do 60 let)	Muži, ženy v době ohrožení nebo válečného stavu	12 měsíců	Povinná vojenská služba pozastavena, zachována branná povinnost	Povinnost podrobit se vojenskému výcviku a plnit úkoly v oblasti obrany státu
Německo	Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland; Wehrpflichtgesetz; Soldatengesetz	18-60 let	Pouze muži, ženy nemohou být povolány ke službě se zbraní	Dříve 6 měsíců	Povinná vojenská služba pozastavena od roku 2011, zachována možnost aktivace	Od roku 2025 povinný dotazník pro 400 000 mužů ve věku 18 let, 40 000 bude povoláno k odvodu, cílem je získat 5 000 dobrovolníků ročně

(zdroj: Vlastní grafické zpracování na základě komparace legislativních norem v zahraničí)

II PRAKTICKÁ ČÁST

5 VYBRANÉ VÝSKUMNÉ METODY A DEFINICE HYPOTÉZY

Vybranými metodami jsou, Dotazníkové šetření, řízený rozhovor, strom problémů a SWOT analýza. Tyto metody na sebe navazují, a společně tvoří jasnější analýzu vybraného problému.

Díky dotazníkovému šetření je možné zjistit názor tázaných osob, ale není zcela komplexní, a lidé mu věnují pouze krátký čas, kdy otevřené odpovědi nejsou odpovězeny, tak jak my měli. Z toho důvodu s dotazníkovým šetřením úzce souvisí řízený rozhovor, při kterém respondenti dostanou prostor se ke každé otázce vyjádřit v jejím plném rozsahu. Na základě těchto dat je vytvořen strom problémů, který určuje ústřední problém. Ten bude použit pro zpracování kvantitativní analýzy SWOT. Analýza za pomoci bodového ohodnocení a dalších dílčích výpočtů určí vhodnou strategii, od které se budou odvíjet možné dopady novelizací armádních právních norem.

Definice hypotézy

Hypotéza je předběžné, podmíněně platné tvrzení o vztahu mezi jevy, příčinách nebo změnách určitého objektu. Její platnost je závislá na dalším ověřování pomocí důkazů a faktů; potvrzená může být pouze tehdy, pokud odpovídá všem dostupným údajům. Ve vědě hypotéza vychází ze zhodnocení dosavadních poznatků a slouží jako výchozí bod pro další výzkum. Musí být formulována tak, aby byla ověřitelná nebo vyvratitelná. Rozlišujeme například hypotézy východiskové (širší úvahy orientující výzkum), pracovní (konkrétní tvrzení o vztazích mezi jevy) a statistické (testované na základě dat, často ve formě nulové hypotézy). Hypotéza zároveň směřuje výběr metod a propojuje řešený problém s obecnější teorií. (Zich, 2017)

5.1 Popis a způsob tvorby jednotlivých výzkumných metod

Pochopení způsobu tvorby jednotlivých metod je klíčové pro správné pochopení a interpretaci jednotlivých výzkumných metod. Z tohoto důvodu tato kapitola obsahuje jednotlivý výčet prováděných výzkumných metod a jejich postup.

Dotazníkové šetření

Tato kvalitativní metoda slouží k shromáždění názoru lidí, a následnému vyhodnocení těchto anonymních odpovědí. Na základě těchto odpovědí lze vytvořit obecný názor na danou problematiku. Pro toto šetření byl vypracován dotazník.

Řízený rozhovor

Osobní rozhovor představuje jednu z nejnáročnějších, avšak zároveň nejvhodnějších metod sběru kvalitativních dat. Termínem interview se v odborném kontextu označuje řízená forma dialogu, jehož cíle jsou přímo provázány s výzkumnými záměry studie. Tato kvalitativní metoda obvykle probíhá mezi tazatelem a jedním až třemi respondenty – při vyšší počtu účastníků již hovoříme o skupinové diskusi. Průběh interview se člení do několika fází: přípravná a úvodní část, fáze navázání a upevnění vztahu, jádro rozhovoru a závěrečné ukončení. (Grasseová, 2013)

Rozhovory jsou využitelné jak v komunikaci s laickou veřejností, tak s odborníky (tzv. expertní interview) a osvědčují se zejména u emocionálně citlivých témat. Podle míry standardizace rozlišujeme tři základní typy:

1. Strukturované interview – řídí se přesným scénářem s předem definovanými otázkami a jejich pořadím.
2. Polostrukturované interview – vychází z klíčových tematických okruhů, ale umožňuje flexibilitu v formulaci otázek či zařazení doplňujících podnětů.
3. Nestrukturované interview – zaměřuje se na širší téma bez pevného schématu, což podporuje spontánní vyjádření respondenta.

V praxi se často kombinuje s metodou pozorování, jež umožňuje zaznamenat neverbální reakce účastníků (mimiku, gesta), které mohou doplňovat nebo korigovat verbální odpovědi. Z historické perspektivy se interview uplatňovalo již v poválečné psychologii, původně spíše jako diagnostický nástroj než výzkumná metoda. (Grasseová, 2013)

Strom problémů

„Analytická kvantitativní metoda sloužící k identifikaci klíčových problémů v komplexních situacích rozdělením problémové situace na příčiny a důsledky. Pomáhá graficky rozdělit problém do navazujících prvků, ujasnit informace a identifikovat klíčový problém.“ (Grasseová, 2013)

V rámci procesu je nutné stanovit skupinu **příčin**, a na ně navazující skupinu **důsledků**. Poté zbývá pouze logicky i graficky rozdělit tyto dvě skupiny. V závěru lze definovat klíčový/ústřední problém, který je stavebním kamenem pro další analýzy.

SWOT analýza

Pomocí této kvantitativní analýzy lze určit jednu ze 4 vhodných strategií. Všechny vhodně vybrané pojmy se rozdělí do čtyř sektorů podle jejich vlivu na danou situaci. Rozdělí se na: silné, slabé, příležitosti a hrozby. Byli použity nejen pojmy z analýzy stromu problémů, které pomohou určit správnou strategii. **Postup tvorby:**

1. Stanovení účelu analýzy – určení oblasti, která bude zkoumána. Například společnost, která má v úmyslu rozšířit své podnikání do zahraničí.
2. Stanovení cíle – stanoví se cíl analýzy, se kterým musí být tvůrci analýzy seznámeni, aby se předešlo zbytečně příliš mnoha či málo oblastem.
3. Vytvoření analytických týmů – týmy by měly obsahovat odborníka ve zkoumaném odvětví či oboru. Pokud analýza zasahuje do více oblastí je potřeba mít z každé alespoň jednoho odborníka.
4. Identifikace interních stránek organizace – probíhá určení silných a slabých stránek, které jsou interním sektorem organizace. Interní znamená vnitřní, tudíž tyto slabé a silné stránky se týkají vnitřního prostředí a fungování.
5. Hodnocení interního prostředí – probíhá na stupnici, kterou si tvůrce určí. Například od 1 do 5 bodů. Po určení škály se ke každému pojmu přiřadí počet bodů na základě dohodnutí v tvůrčím kolektivu. Poté se hodnoty sečtou. Výsledkem součtu se následně vydělí každá známka, která byla udělena (1-5). Pozor – slabé stránky mají zápornou hodnotu při bodování.
6. Identifikace externího prostředí – externím neboli vnější prostředím jsou myšleny příležitosti a hrozby. Tyto stránky prezentují vnější prostředí a týkají se například vnějších hrozeb v podobě konkurence.
7. Hodnocení externího prostředí – probíhá na stupnici, kterou si tvůrce určí. Například od 1 do 5 bodů. Po určení škály se ke každému pojmu přiřadí počet bodů na základě dohodnutí v tvůrčím kolektivu. Poté se hodnoty sečtou. Výsledkem součtu se následně vydělí každá známka, která byla udělena (1-5). Pozor – hrozby mají zápornou hodnotu při bodování.
8. Tvorba matice – tvorba začíná zanesením jednotlivých faktorů do tabulky, a jejich následné ohodnocení dle předchozích kroků. Na základě předchozích kroků vznikne tabulka, kde budou k nalezení čísla. Nejdůležitější je váha, která se vypočítá součtem známek a následným vydělením jednotlivé známky

součtem. Poté proběhne součet vah, a následný součet vah zvlášť vnitřního a zvlášť vnějšího prostředí. Tyto součty znamenají souřadnice v grafu. Vnitřní prostředí je souřadnice x , a vnější je y .

9. Stanovení strategie – strategie je určena podle grafu na jednu ze 4 možných. Po určení strategie lze rozhodnout o další možnostech a dalším chodu organizace v duchu vybrané strategie.

(Grasseová, 2013)

6 DOSAŽENÉ VÝSLEDKY

V této kapitole se nachází všechny již provedené analýzy v již zmíněné návaznosti, aby utvořili jeden určitý výsledek a potvrdili, či vyvrátili hypotézu této práce, která zní: **Současné právní normy dostatečně motivují občany k obraně vlasti a naplnění rekrutačního cíle ozbrojených sil ČR**

6.1 Dotazníkové šetření

Na dotazník odpovědělo celkem 53 respondentů, a to ve věku od 15 do 60 let. Dotazník byl diseminován pomocí rodiny a přátel a za pomoci sociálních sítí jako jsou Facebook a Instagram, a to v období od 2. března do 20. dubna 2025. Pro sběr a vyhodnocení dat bylo využito programu Microsoft Forms, který je běžně užíván pro tyto účely.

V této části budou vypsány jednotlivé otázky z dotazníku spolu s vybranými odpověďmi respondentů.

1. Pohlaví

Na základě grafu níže lze určit přesně počet respondentů a jejich pohlaví, což pomůže lépe pochopit analýzu na základě pohlaví.

Obrázek 2 Graf rozdělení respondentů na základě pohlaví

(zdroj: vlastní výzkum)

Je zřejmé, že dotazník vyplnilo spíše více žen, a to přesně 28, přičemž mužů vyplnilo pouze 23 a 2 osoby se identifikují jinak.

2. Do jaké věkové skupiny patříte?

Tato otázka pomůže lépe pochopit a interpretovat výsledky na základě věku, jelikož věk je zásadní údaj při zjišťování veřejného názoru, a následného navrhovaného řešení.

Obrázek 3 Věkové rozdělení

(zdroj: vlastní výzkum)

Na základě grafu více lze říct, že většina respondentů patří do věkové skupiny pohybující se mezi 41 až 55 lety. Tito lidé jsou ovlivněni většinou rodinou a mají určité životní zkušenosti, což může této výzkumné metodě prospět.

3. Je člen vaší rodiny v armádě České republiky, popřípadě někdo blízký?

Otázka slouží jako separátní rozlišení názorů respondentů, kteří se již sami, nebo někdo z jejich okolí pohybuje v armádním prostředí, a mají odlišný, či skreslený názor na problematiku branné povinnosti.

Obrázek 4 Graf armádní příslušnosti

(zdroj: vlastní výzkum)

Na základě grafu více můžete vidět konkrétní zastoupení lidí spojených s armádou České republiky.

4. Víte, co je branná povinnost a branný zákon?

Na tento dotaz respondenti odpověděli, že s pojmem a problematikou branné povinnosti se již setkali a něco jim říká, což naznačuje dobré povědomí o této problematice.

Níže v grafu jde vidět konkrétní výsledek, kde 38 respondentů odpovědělo, že s problematikou branné povinnosti se již seznámili a pouhých 15 lidí neví co to branná povinnost je.

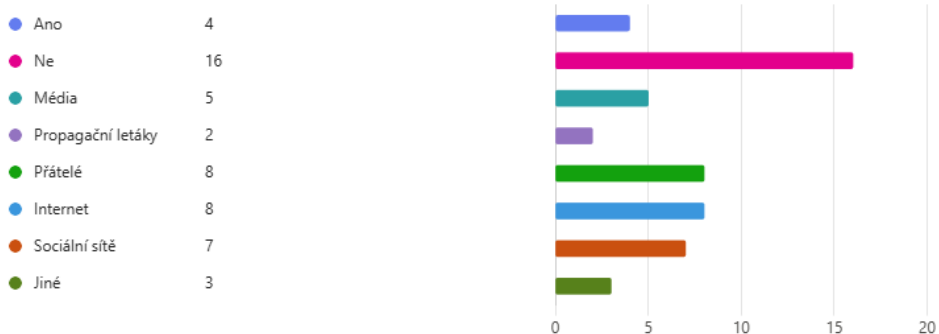

Obrázek 5 Graf povědomí o branné povinnosti a branném zákoně

(zdroj: vlastní výzkum)

5. Měl/a jste možnost se s brannou legislativou někde seznámit? (Pokud ano vyberte kde.)

Tento dotaz navazuje na předchozí otázku, kde respondenti měli odpovědět, zda jsou seznámeni s branou legislativou a brannou povinností. Účelem této otázky je zjistit z jakých zdrojů respondenti čerpali informace vztahující se k této problematice. Na základě grafu níže lze určit, že nejvíce využívaným zdrojem je internet a přátelé. Nejvíce častou odpovědí je ale, že se s brannou legislativou nikdy nikde neseznámili. Této možnosti využilo 16 respondentů.

Obrázek 6 Možné informační zdroje

(zdroj: vlastní výzkum)

6. Jak velké dopady si myslíte, že má novelizace branného zákona na obranyschopnost ČR?

Zde měli respondenti zvolit na škále od 1 do 5 (přičemž 1 je nejlepší a 5 nejhorší) jak moc si myslí, že novela branného zákona přispívá k obranyschopnosti státu. Jak lze vidět níže 40 % respondentů se rozhodlo spíše pro střed, přičemž kladně tyto novelizace vnímá 21 % respondentů.

Obrázek 7 Graf dopadů novelizace branného zákona

(zdroj: vlastní výzkum)

7. Pokud je vám více než 18 zvažoval/a jste zapojení se do obrany ČR?

Tato otázka souvisí přímo s hypotézou této práce. Sice nemusí jít přímo o narukování do řad armády české republiky, nebo do aktivní zálohy, ale jde o účast na obraně jako takové, což navýší počet občanů schopných a připravených v případě válečného stavu bránit svou vlast.

Na grafu níže lze vyčíst převažující zájem o aktivní podílení se na obraně České republiky.

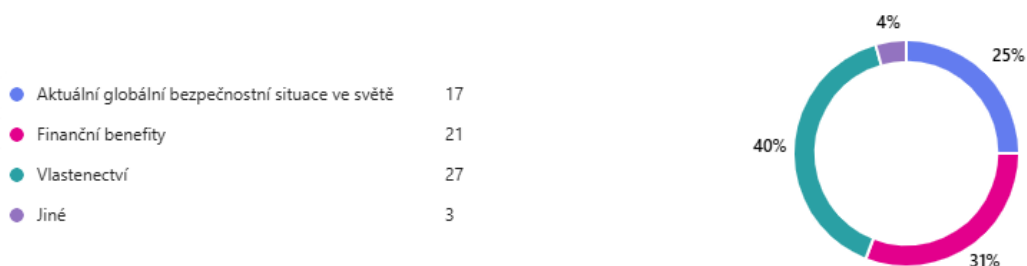

Obrázek 8 Graf zapojení do obrany ČR

(zdroj: vlastní výzkum)

8. V případě angažování do obrany své vlasti, co by bylo vaší prioritou? (benefitem při rozhodování)

V této otázce jde o zjištění priorit při angažování se do obrany státu. Pro každého respondenta to je něco jiného a na základě těchto dat je možné činit závěry ve vztahu k motivaci občanů pro zapojení do obrany státního území. Je důležité těmto názorům přikládat určitou váhu, a zařadit je do návrhů, jak naplnit rekrutační cíl ozbrojených sil.

Obrázek 9 Benefity

(zdroj: vlastní výzkum)

Zde se respondenti převážně shodly na 2 zásadních prioritách pro začlenění do obrany státního území. Těmito prioritami jsou vlastenectví a finanční benefity. Dále lidé vnímají také globální situaci ve světě jako velký motivační prvek, jak můžete vidět v grafu výše.

9. V případě aktivního podílu na přípravě k obraně vlasti by mě zásadně omezilo.

Tato otázka poskytuje cenné informace pro komplexní posouzení možností zapojení občanů do obrany státu a pomáhá identifikovat oblasti, kde by systém mohl poskytovat lepší podporu pro překonání identifikovaných překážek, zejména v oblasti sladění rodinného života s případnou vojenskou službou.

Obrázek 10 Graf aktivního podílu na přípravě k obraně vlasti

(zdroj: vlastní výzkum)

Přiložený koláčový graf znázorňuje hlavní faktory, které respondenti považují za zásadní omezení při aktivním zapojení do obrany vlasti:

- Rodina – 40 % (25 respondentů)
- Péče o rodinného příslušníka – 23 % (14 respondentů)
- Zaměstnavatel – 21 % (13 respondentů)

- Jiné důvody – 16 % (10 respondentů)

Z výsledků jasně vyplývá, že rodinné závazky představují nejvýznamnější překážku, protože pokud spojíme kategorie "Rodina" a "Péče o rodinného příslušníka", tvoří dohromady 63 % všech odpovědí. Pracovní povinnosti (zaměstnavatel) jsou druhou nejčastější překážkou s 21 %.

10. Byl/a byste ochoten/a nastoupit do měsíčního výcvikového kurzu, kde byste se připravil/a k obraně vlasti?

Tato otázka je v dotazníku zařazena proto, aby zjistila reálnou ochotu občanů aktivně se zapojit do základní vojenské přípravy a tím přispět k posílení obranyschopnosti státu. Výsledky pomáhají odhalit, jak velká část populace je ochotná věnovat čas a energii výcviku, což je klíčové pro plánování dobrovolných i povinných vojenských programů.

Obrázek 11 Graf ochoty účasti na vojenském výcviku

(zdroj: vlastní výzkum)

Z odpovědí respondentů vyplývá, že téměř polovina dotázaných (47 %, 25 osob) by byla ochotna nastoupit do měsíčního výcvikového kurzu zaměřeného na přípravu k obraně vlasti. Dalších 34 % (18 osob) odpovědělo záporně a 19 % (10 osob) si není jistých nebo nemá vyhraněný názor. Výsledky ukazují, že ochota absolvovat základní vojenský výcvik je mezi respondenty poměrně vysoká, ale zároveň existuje významná skupina lidí, kteří mají k této možnosti výhrady či váhají.

11. Myslíte si, že zvýšení finančních benefitů přiláká více zájemců do řad armády?

Tato otázka je v dotazníku zařazena proto, aby zjistila, jak velkou roli hrají finanční pobídky v rozhodování lidí o vstupu do ozbrojených sil. Odpovědi pomáhají pochopit, zda by zvýšení platů a benefitů mohlo být účinným nástrojem pro nábor nových vojáků, což je důležité pro plánování personální politiky armády. Zároveň tato otázka umožňuje porovnat význam finančních motivací s jinými faktory (například prestiž, smysl služby

nebo pracovní podmínky) a poskytuje podklady pro případné úpravy náborových strategií.

Obrázek 12 Graf popularity finančních benefitů

(zdroj: vlastní výzkum)

Výsledky odpovědí ukazují, že většina respondentů (68 %, 36 osob) se domnívá, že zvýšení finančních benefitů by skutečně přilákalo více zájemců do armády. Pouze 17 % (9 osob) si myslí opak a 15 % (8 osob) na tuto otázku nemá jasný názor. Převládající názor tedy potvrzuje, že finanční motivace je pro většinu dotázaných klíčovým faktorem při rozhodování o vstupu do armády.

12. Je úprava fyzických testů do armády (dřep, hod medicinbalem) dostatečná pro větší zájem o armádu?

Tato otázka je v dotazníku zařazena proto, aby zjistila, zda změny ve fyzických požadavcích mohou ovlivnit rozhodování lidí o vstupu do armády. Fyzické testy bývají často vnímány jako bariéra, která některé uchazeče odrazuje, a proto je důležité vědět, jestli jejich úprava může zvýšit zájem o vojenskou službu.

Obrázek 13 Graf názorů na úpravu fyzických testů

(zdroj: vlastní výzkum)

Na otázku, zda je úprava fyzických testů (dřep a hod medicinbalem) dostatečná pro zvýšení zájmu o armádu, odpovědělo 30 % respondentů kladně (16 osob). Největší část dotázaných (42 %, 22 osob) si však myslí, že tato změna nestačí. Dalších 23 % (12 osob) si není jistých a 6 % (3 osoby) uvedlo jinou odpověď. Výsledky ukazují, že většina respondentů vnímá úpravu fyzických testů spíše jako nedostatečnou motivaci pro větší zájem o službu v armádě.

13. Jak velká je vaše důvěra k armádě, co se týče obranyschopnosti státu?

Otázka zkoumá míru důvěry k armádě České republiky. Tato data jsou důležitá pro pochopení nenaplnění cílů ozbrojených sil ČR ve vztahu k oblíbenosti a důvěře.

Obrázek 14 Graf důvěry k armádě

(zdroj: vlastní výzkum)

Nejvíce respondentů zvolilo střední hodnotu 3 (32 %), následuje nejvyšší důvěra 1 (26 %) a hodnota 2 (19 %). Nižší důvěru (4 a 5) vyjádřilo dohromady 22 % respondentů.

14. Změnil se váš pohled na armádu a její důležitost v horizontu pěti let?

Otázka zjišťuje, zda a jak se mění vnímání důležitosti armády v čase, například v reakci na aktuální bezpečnostní situaci nebo mezinárodní události, a Pomáhá pochopit, jaké jsou hlavní důvody případné skepse či důvěry v armádu a jaké oblasti by bylo vhodné zlepšit, například v komunikaci nebo v praktické pomoci obyvatelstvu.

Zde 32 respondentů odpovědělo, že se jejich názor nezměnil, přičemž 12 respondentů odpovědělo, že ano. Níže jsou vybrány některé odpovědi, které mají výpovědní hodnotu a jsou odlišné od typické odpovědi ANO a NE.

„Nijak zásadněji – jako malý stát se silnými geopolitickými závislostmi při současném přístupu k organizaci není její důležitost významná.“ (Anonym, 2025)

„Naše armáda neumí ani pomoci lidem po záplavách.“ (Anonym,2025)

„Jsme maličký stát – pokud by došlo na nejhorší – obávám se, že to bude průser.“ (Anonym,2025)

„Když vidím válku na Ukrajině, tak se mi to změnilo hodně.“ (Anonym,2025)

„Nezměnil zatím ne, třeba se časem změní.“ (Anonym,2025)

15. V případě, že jste toho názoru, že je změna nedostatečná v současném znění branného zákona je něco, co byste změnil/a, nebo upravil/a?

Otázka je zařazena, aby umožnila respondentům vyjádřit konkrétní připomínky a návrhy ke znění branného zákona, což je důležité pro další legislativní úpravy a zvyšování obranyschopnosti státu v reakci na aktuální bezpečnostní výzvy.

Zde 36 respondentů uvedlo, že dle jejich názoru není třeba nic upravovat, přičemž 6 respondentů nemá ucelený názor a neví. Zbylých 11 respondentů napsala konkrétní příklady co by se dalo zlepšit. Výčet některých návrhů je níže.

„Změny ve vedení.“ (Anonym,2025)

„Legislativa je dostatečná, její provádění a aplikace nikoliv – spíše tedy sjednotit legislativní představy s realitou.“ (Anonym,2025)

„Obecně bych změnila hlavně to – Neangažovat se do válek, které nejsou naše, je to pro nás tenký led a následná zloba občanů.“ (Anonym,2025)

„Počet a výše benefitů.“ (Anonym,2025)

„Lepší je se v tom nevrátat.“ (Anonym,2025)

„Zákony obranyschopnost nezpůsobí. To postoje občanů jsou důležité.“ (Anonym,2025)

16. Jaký je váš názor na návrat ke zkrácené vojenské službě?

Návrat ke zkrácené vojenské službě je v Česku stále diskutovaným tématem. Zastánci argumentují potřebou posílit obranyschopnost a připravenost občanů, zatímco odpůrci upozorňují na finanční, organizační i společenské překážky a preferují dobrovolné modely či modernizaci armády. Otázka zjišťuje postoje veřejnosti k možným změnám obranné politiky.

K této otázce se pouze 9 respondentů rozhodlo nesouhlasit, přičemž zbylých 44 dotazovaných by souhlasila a uvítala návrat ke zkrácené vojenské službě. Níže jsou uvedeny jednotlivé připomínky dotazovaných, které jsou podmětne.

„Pro dnešní kluky, to je možná pomoc z nich udělat zpátky chlapy. Na druhou stranu, z vyprávění vím, že šikana tam byla neuvěřitelná.“ (Anonym,2025)

„Ne každý člověk se hodí pro vojenskou službu, armáda by měla být záležitostí profesionálů.“ (Anonym,2025)

„Jeli myšlena povinná základní vojenská služba, tak reálně nebude. Spíše má smysl přilákat občany na dobrovolná vojenská cvičení a rozšířit AZ. Skrze benefity dostat do AZ hodně mladých. Společně s dobrovolnými vojenskými cvičeními se postupně vybuduje dostatek alespoň částečně vycvičených lidí.“ (Anonym,2025)

„Návrat ke zkrácené vojenské službě by mohl posílit obranyschopnost a občanskou odpovědnost, ale zároveň by vyvolal otázky ohledně efektivity, nákladů a osobní svobody.“ (Anonym,2025)

„Ne, bude to stát peníze. Už ty aktivní zálohy lezou do peněz.“ (Anonym,2025)

17. Je vůbec nutné se obranou státního území ČR zabývat? (Pokud ano napište proč)

Dotaz zjišťuje, zda veřejnost považuje obranu státního území za aktuální a důležité téma. To je zásadní pro nastavení obranné politiky, plánování rozpočtu a komunikaci státu s občany. Dále reflektuje aktuální bezpečnostní situaci v Evropě a světě – zejména v souvislosti s válkou na Ukrajině a zvýšením hrozeb ze strany Ruska, a Pomáhá identifikovat míru ochoty občanů podporovat obranná opatření a případné změny v legislativě či armádě.

Na tuto otázku odpovědělo pouze 5 dotazovaných záporně, a zbylých 48 se shodlo, že je důležité a nezbytné se obranou zaobírat. Níže je výčet některých odpovědí.

„Ano, měli bychom bránit naši vlast, zvyky a naše rodiny.“ (Anonym,2025)

„Ano, protože žádná politická partnerství, přátelství, koalice či svazky nemusejí zůstat ve stejné podobě, jako je známe dnes či vydržet "zkoušku ohněm", viz. Mnichov či Český/Polsky Těšín.“ (Anonym,2025)

„Nemá to smysl, skoro nic nám tu nepatří tak proč bojovat? Jedině za rodinu. Stát je parazit v ničem nepomáhá.“ (Anonym,2025)

„No, pokud dál se bude dít, co se děje – tak se toho obávám. Hrozně se bojím války a nejvíc mě štve, že kvůli blbům jinde ...“ (Anonym,2025)

„Ano, protože zajištění obrany státního území je klíčové pro suverenitu, bezpečnost obyvatel a stabilitu země v nejistém mezinárodním prostředí.“ (Anonym,2025)

18. Je něco, co byste rád/a doplnil/a k tématu ale v dotazníku se to neobjevilo?

Otázka dává respondentům prostor vyjádřit se k tématům, která nebyla v dotazníku pokryta, a tím zvyšuje celkovou hodnotu a vypovídací schopnost průzkumu. Zde většina dotazovaných uvedla odpověď „ne“, přičemž 3 respondenti uvedli některé doplňující informace, které jsou uvedeny níže.

„Zajímavý projekt, který může pomoci zajmu o brannou výchovu/povinnost a případně i kvalitě branců/zájemců o vojenskou službu, je za bývalého režimu organizovaný tzv. SvazArm – zájmové spolky (s potenciálním využitím pro armádu např. Radioamatéři, sportovní střelba, metalurgická řemesla...) pro širokou veřejnost se statnými příspěvky na jejich provoz. Otázka je, nakolik si naše armáda může dovolit utracení peněz "bokem".“ (Anonym,2025)

„Důležité by bylo zvážit i alternativní formy služby, jako je civilní obrana nebo krizová připravenost, které by mohly přispět k bezpečnosti státu bez povinné vojenské služby.“ (Anonym,2025)

Shrnutí

Na základě dotazníkového šetření lze identifikovat několik základních problémů kterými jsou špatná informovanost obyvatelstva ve věci branné povinnosti a branného zákona. Nutné je ale doplnit, že v případě stavu nebezpečí nebo válečném stavu jsou všichni občané způsobilí k vykonání branné povinnosti povinni se tímto zákonem řídit.

Dalším zjištěním, které stojí za zmínku je důvěra respondentů v armádu České republiky. Tento aspekt ovlivňuje obranyschopnost ČR v období mírů, a je to jeden z možných důvodů nedostatku občanů připravených k obraně státu.

6.2 Řízený rozhovor

Metoda složí v tomto případě k rozvinutí dotazníkového šetření. Dotazované osoby dostali příležitost se ke každé otázce vyjádřit volně a možnost rozvinout své odpovědi nezávisle na možnost výběru před chystaných odpovědí, jak je tomu u dotazníkového šetření.

Dotazované osoby byli lidé z různých věkových a sociálních vrstev, s místem pobytu v okolí města Olomouc a Uherské Hradiště. Jeden takovýto rozhovor trval přibližně 20 minut, přičemž tyto rozhovory byli většinou nahrávány na záznamové zařízení. Otázky byly stejné, jako v dotazníku výše.

Rozhovor byl proveden s 15 ti osobami, ve věku od 19 do 50 let. Sběr dat probíhal přerušovaně v období od 2. března do 20. dubna roku 2025, souběžně s dotazníkovým šetřením.

Jednotlivé otázky a odpovědi:

1. Pohlaví

Řízených rozhovorů se účastnili převážně muži, a to v zastoupení 9 mužů a 6 žen. Zmíněná otázka má za úkol rozčlenit respondenty do 2 a více skupin na základě pohlaví, což poukáže na vzorek osob, které se zapojili do výzkumu.

2. Kolik vám je let?

Věkové rozmezí dotazovaných bylo převážně od 20 do 30 let, přičemž největší zastoupení bylo 22letých osob. Tento faktor je důležitá pro představení si jaká věková skupina na dotazník odpovídala, přičemž většina lidí svůj názor postupem let mění, a jejich názory se vyvíjejí.

3. Je člen vaší rodiny v armádě České republiky, popřípadě někdo blízký?

Tato otázka je velmi důležitá pro posouzení a porovnání dalších odpovědí respondentů na témata, která mohou být zkreslena na základě názorů přímo vojáků, kteří prezentovali svůj pohled na problematiku, která se jich dotýká.

Zde se odpovědi spíše shodovali, a to v spíše nesouhlasu, jelikož pouze 4 respondenti odpověděli ano, a uvedli otce, strejdu a kamaráda.

4. Víte, co je branná povinnost a branný zákon?

Otázka slouží k zjištění povědomí o problematice branné povinnosti a branného zákona, které je od počátku války na Ukrajině velmi populárním tématem, protože

většina lidí do té doby nevěděla, co to branná povinnost je. Odpovědi zněli převážně takto:

„Ne, nikdy jsem se o toto téma nějak moc nezajímal“ (Anonym, 2025)

„V poslední době jsem si Googlila co to ta branná povinnost je, jelikož jsem se bála války, která zuří prakticky za naším prahem. Celá Evropa se díky těmto událostem mění, a mění se i pohled občanů České republiky na obranu naší vlasti. Co se týče branného zákona nikdy jsem se o zákony nezajímala.“ (Anonym, 2025)

Jako student ochrany obyvatelstva na FLKŘ jsem se s branným zákonem již setkal ve výuce, ale nepřikládal jsem mu nějakou velkou váhu. Na základě událostí ve světě a na základě našich rozhovorů jsem se rozhodl více se se zákonem seznámit, a rozšířit si obzory, a zároveň se tímto připravím na státnice.“ (Anonym, 2025)

5. Měl/a jste možnost se s brannou legislativou někde seznámit? (Pokud ano kde?)

Tato otázka zjišťuje, zda a kde se respondenti setkali s informacemi o zákonech a předpisech týkajících se obrany státu. Sleduje, jaké informační zdroje (například škola, média, internet, osobní zkušenost) lidé využívají a jak jsou tyto zdroje důvěryhodné. Odpovědi mohou odhalit, zda se k nim dostávají kvalitní a pravdivé informace, nebo zda jsou vystaveni dezinformacím, což je v době šíření nepravdivých zpráv zásadní pro správné pochopení obranné problematiky.

„Informace jsem získal z diskusí na internetu a sociálních sítích. Nejsem si ale jistý, jestli byly všechny informace pravdivé. Některé názory byly dost protichůdné.“ (Anonym, 2025)

„Zatím jsem se s tím nesetkala, moc o tom nevím. Nikdy jsem neměla potřebu si tyto informace vyhledávat. Možná bych měla, ale zatím jsem to neřešila.“ (Anonym, 2025)

S brannou legislativou jsem se setkal ve škole v rámci občanské výchovy. Učitel nám vysvětloval základní principy a povinnosti občanů při obraně státu. Bylo to ale už dávno, takže si pamatuji jen základy.“ (Anonym, 2025)

6. Jak velké dopady si myslíte, že má novelizace branného zákona na obranyschopnost ČR?

Otázka zkoumá, jak respondenti vnímají význam a efektivitu změn v branném zákoně. Zajímá se o to, zda lidé považují legislativní úpravy za klíčové pro zvýšení bezpečnosti

a schopnosti státu reagovat na hrozby. Odpovědi mohou ukázat, zda veřejnost věří, že změny skutečně posilují obranu, nebo zda je považují za nedostatečné.

Myslím, že to může výrazně posílit obranyschopnost, pokud se změny dobře zavedou. Je ale důležité, aby se zákon nejen změnil na papíře, ale aby se to promítlo i do praxe. Jinak to nebude mít smysl. (Anonym, 2025)

„Podle mě to nebude mít zásadní vliv, pokud se nezmění i další věci v armádě. Samotný zákon nestačí, důležitá je i motivace lidí a modernizace vybavení. Je potřeba řešit obranu komplexně.“ (Anonym, 2025)

„Nejsem si jistý, změny v zákonech moc nesleduji. Přijde mi, že se o tom málo mluví a veřejnost tomu moc nerozumí. Možná by pomohlo lepší vysvětlení, co se vlastně mění.“ (Anonym, 2025)

„Myslím, že je to spíš kosmetická úprava, která nic moc nezmění. Pokud se nezlepší podmínky pro vojáky a nezvýší zájem veřejnosti, zákon sám o sobě nestačí. Je potřeba udělat víc.“ (Anonym, 2025)

7. Pokud je vám více než 18 zvažoval/a jste zapojení se do obrany ČR?

Tato otázka zjišťuje ochotu občanů aktivně se zapojit do obrany státu, například formou vstupu do armády, aktivní zálohy nebo dobrovolných vojenských cvičení. Sleduje, jaká je míra osobní angažovanosti a připravenosti obyvatel převzít odpovědnost za bezpečnost země, což je důležité pro fungování obranného systému

„Ano, přemýšlela jsem o vstupu do aktivní zálohy. Láká mě možnost být užitečná a naučit se něco nového. Zatím jsem ale neudělala konkrétní krok.“ (Anonym, 2025)

„Nikdy mě to nenapadlo, armáda mě neláká. Mám jiné priority a vojenské prostředí mi není blízké. Raději bych pomáhal jinak.“ (Anonym, 2025)

„Uvažoval jsem o tom, ale mám zdravotní omezení. Víím, že bych některé fyzické požadavky nesplnil. Proto jsem to nakonec zavrhl.“ (Anonym, 2025)

„Zatím ne, ale pokud by byla vážná situace, asi bych o tom přemýšlela. V klidné době mi to nepříjde potřeba, ale kdyby šlo do tuhého, byla bych ochotná pomoci. Záleželo by na okolnostech.“ (Anonym, 2025)

8. V případě angažování do obrany své vlasti, co by bylo vaší prioritou? (benefitem při rozhodování)

Otázka se zaměřuje na motivace, které by respondenty vedly k zapojení do obrany státu. Zjišťuje, zda by rozhodovali spíše na základě finančních benefitů, osobního rozvoje, pocitu povinnosti, společenského uznání nebo jiných faktorů. Tyto informace pomáhají pochopit, co lidi motivuje a co by stát měl podporovat, aby zvýšil zájem o obranné aktivity.

„Pokud bych se rozhodovala, určitě bych hodně přemýšlela nad finanční stránkou a jistotou zaměstnání. Žijeme v době, kdy je těžké spoľehnout se na stabilní příjem, a kdyby armáda nabízela dobré platové podmínky a benefity, bylo by to pro mě velké plus. Nejde mi jen o peníze, ale i o to, abych měla pocit bezpečí a mohla se postarat o sebe i o rodinu. Taková jistota by mi rozhodování hodně ulehčila.“ (Anonym, 2025)

„Lákalo by mě naučit se něco nového, co bych pak využila i v běžném životě, třeba zvládat stres, rychle se rozhodovat nebo pracovat v týmu. Myslím, že zkušenosti z armády jsou v tomhle hodně cenné a člověka to posune dál. Navíc bych ráda poznala nové lidi a vyzkoušela si něco, co běžně nezažiju.“ (Anonym, 2025)

„Rozhodně finance, přeci jen v dnešní době je vše drahé, a nemohu si dovolit jít platově dolů. Mám své výdaje.“ (Anonym, 2025)

9. V případě aktivního podílu na přípravě k obraně vlasti by mě zásadně omezilo.

Otázka identifikuje hlavní překážky, které by lidem bránily v účasti na obranných aktivitách. Může jít o rodinné závazky, zaměstnání, zdravotní stav, časové možnosti nebo osobní hodnoty. Poznání těchto bariér je důležité pro plánování opatření, která by účast občanů usnadnila.

„Největší překážkou by pro mě byla moje rodina, hlavně malé děti. Nedokážu si představit, že bych je na delší dobu opustila, protože jsou pro mě vším. Mám strach, že by to pro ně bylo těžké a že bych jim v některých chvílích chyběla. Vím, že bych se na ně pořád myslela a asi bych se nedokázala úplně soustředit na výcvik. To by pro mě byla opravdu velká překážka.“ (Anonym, 2025)

„Pracuji na směny a už teď je pro mě těžké všechno skloubit – práci, domácnost, rodinu i trochu času pro sebe. Přidat do toho ještě vojenský výcvik nebo službu by bylo skoro nemožné. Potřeboval bych, aby armáda nabízela nějakou flexibilitu nebo podporu od zaměstnavatele. Jinak bych si to asi nemohl dovolit.“ (Anonym, 2025)

„Mám zdravotní potíže, které by mi asi neumožnily projít fyzicky náročným výcvikem. Některé věci bych prostě nezvládl a bojím se, že bych byl spíš přítěží než pomocí. Taký bych měl strach, že bych si mohl ublížit nebo si zhoršit zdravotní stav. To je pro mě zásadní problém, který by mě odradil.“ (Anonym, 2025)

10. Byl/a byste ochoten/a nastoupit do měsíčního výcvikového kurzu, kde byste se připravil/a k obraně vlasti?

Tato otázka ověřuje, jak je veřejnost ochotná absolvovat základní vojenský výcvik, který je klíčovou součástí přípravy na obranu státu. Výsledek ukáže, zda by byl zájem o takovou formu přípravy a jaké jsou postoje k povinnému či dobrovolnému výcviku.

„Jo, asi bych do toho šel, pokud bych měl jistotu, že mě po návratu vezmou zpátky do práce. Rád bych si to vyzkoušel, protože mě zajímá, co všechno bych zvládl a jak bych obstál v náročných situacích. Myslím, že by to byla zajímavá zkušenost, která by mi mohla dát hodně i do běžného života.“ (Anonym, 2025)

„Upřímně, nemám o to zájem. Vojenské prostředí mě nikdy nelákalo a představa, že bych měsíc trávil v kasárnách, mě spíš děsí. Radši bych ten čas věnovala rodině nebo svým koníčkům, kde se cítím dobře a v bezpečí.“ (Anonym, 2025)

„Pokud by byla nějaká krizová situace, kdy by šlo opravdu o bezpečnost nás všech, tak bych o tom určitě začal uvažovat. V normální době mi to ale přijde zbytečné a asi bych se do toho sám od sebe nehlásil. Ale nikdy neříkám nikdy, člověk neví, co ho v životě potká.“ (Anonym, 2025)

„Určitě jsem nad tím přemýšlel, ale zásadní roli by hrály peníze. Ted' vydělávám okolo 150 000 měsíčně, a nemůžu si dovolit na měsíc mít méně peněz. Mám určité závazky. Kdyby se náhrada mzdy slučovala alespoň z 80 % s mým platem šel bych si to zkusit.“ (Anonym, 2025)

11. Myslíte si, že zvýšení finančních benefitů přiláká více zájemců do řad armády?

Otázka zjišťuje názor na to, zda by vyšší finanční odměny mohly zvýšit zájem o službu v armádě. Sleduje, jak velkou roli hrají peníze v rozhodování o vstupu do ozbrojených sil a zda by tento krok mohl pomoci řešit nedostatek personálu.

„Myslím, že ano, protože v dnešní době jsou peníze pro hodně lidí zásadní. Když člověk ví, že za to dostane dobře zapláceno a má jistotu, že se o něj stát postará, je to velká

motivace. Zvláště pro mladé, kteří třeba nemají moc jiných možností nebo chtějí začít samostatný život.“ (Anonym, 2025)

„Určitě by to pomohlo, ale není to všechno. Lidi chtějí taky dobré podmínky, možnost růstu a hlavně pocit, že jejich práce má smysl. Peníze jsou fajn, ale když je v práci špatná atmosféra nebo se člověk necítí oceněný, stejně tam dlouho nevydrží.“ (Anonym, 2025)

„Peníze určitě pomůžou, ale pokud nebude lepší vybavení, podpora dalšího vzdělávání, moc to nezmění. Člověk potřebuje vědět, že o něj bude dobře postaráno i mimo službu. Samotný plat nestačí, když ostatní věci nefungují.“ (Anonym, 2025)

12. Je úprava fyzických testů do armády (dřep, hod medicinbalem) dostatečná pro větší zájem o armádu?

Otázka hodnotí, zda zjednodušení fyzických testů může přilákat více uchazečů. Sleduje, zda jsou současné požadavky vnímány jako přiměřené nebo příliš náročné, a jaký vliv mají na ochotu lidí vstoupit do armády.

„Myslím si, že by armáda měla mít nějakou úroveň a fyzička je prostě potřeba. Kdyby to bylo moc jednoduché, asi by to nebylo ono a mohlo by to ovlivnit i celkovou připravenost armády. Vojáci musí být připravení na náročné situace, takže nějaké nároky by zůstat měly.“ (Anonym, 2025)

„Záleží, jak to nastaví – nesmí to být ani moc lehké, ani moc těžké. Každý by měl mít šanci, ale zároveň by měli být vojáci opravdu připravení na to, co je může potkat. Je potřeba najít nějaký rozumný střed, aby se do armády hlásili ti správní lidé.“ (Anonym, 2025)

13. Jak velká je vaše důvěra k armádě, co se týče obranyschopnosti státu?

Tato otázka měří úroveň důvěry veřejnosti v armádu a její schopnost chránit stát v případě ohrožení. Důvěra je klíčová pro podporu obranných opatření a ochotu občanů spolupracovat s armádou.

„Věřím, že naše armáda je schopná a že by nás dokázala ochránit, kdyby bylo potřeba. Sleduju, že se snaží modernizovat a vojáci jsou dobře vyškolení a motivovaní. Mám v ně důvěru a myslím, že by obstáli i v těžké situaci.“ (Anonym, 2025)

„Důvěřuju vojákům, ale někdy mám pochybnosti o tom, jak to vede vláda a politici. Mám pocit, že často neví, co dělají, a že někdy rozhodují spíš podle toho, co se jim hodí.“ (Anonym, 2025)

„Upřímně, myslím, že bez pomoci spojenců bychom to sami nezvládli. Máme malou armádu a málo vybavení, takže bychom potřebovali pomoc od NATO nebo jiných států.“ (Anonym, 2025)

14. Změnil se váš pohled na armádu a její důležitost v horizontu pěti let?

Otázka sleduje, zda a jak se změnilo vnímání armády v důsledku aktuálních událostí, například mezinárodních konfliktů nebo změn v bezpečnostní situaci. Výsledek ukáže, jaký vliv mají tyto události na postoje veřejnosti.

„Jo, dřív jsem to moc neřešila, ale teď mi přijde armáda mnohem důležitější. Když vidím, co se děje ve světě, člověk si uvědomí, že bezpečí není samozřejmost.“ (Anonym, 2025)

„Dřív jsem si říkal, že armáda je zbytečná, ale poslední roky mi otevřely oči. Vidím, že svět není tak bezpečný, jak jsem si myslel, a že se může stát cokoliv. Teď chápu, proč je potřeba ji mít a podporovat.“ (Anonym, 2025)

„Pořád si myslím, že by se mělo víc investovat do zdravotnictví nebo školství, protože to ovlivňuje každodenní život nás všech. Armáda je důležitá, ale neměla by být jedinou prioritou. Všechno by mělo být v rovnováze.“ (Anonym, 2025)

15. V případě, že jste toho názoru, že je změna nedostatečná v současném znění branného zákona je něco, co byste změnil/a, nebo upravil/a?

Tato otázka dává prostor pro konkrétní návrhy na zlepšení legislativy. Sleduje, jaké změny by podle respondentů mohly zvýšit efektivitu obranného systému a lépe reagovat na současné hrozby.

„Přidal bych možnosti zapojit se i jinak než přes vojenský výcvik. Ne každý je na fyzickou, ale spousta lidí by mohla pomoci třeba v logistice, zdravotnictví nebo IT. Měly by existovat i civilní cesty, jak být užitečný a přispět k obraně státu.“ (Anonym, 2025)

„Jak jsem už říkal o branném zákoně toho moc nevím, takže nemám, co bych dodal. Jen bych ocenil větší transparentnost ze strany armády, případně ministerstva obrany.“ (Anonym, 2025)

16. Jaký je váš názor na návrat ke zkrácené vojenské službě?

Otázka zjišťuje postoje k případnému obnovení povinné vojenské služby v omezené formě. Sleduje, zda by takový krok byl veřejností vnímán pozitivně, jako způsob zvýšení obranyschopnosti, nebo spíše negativně, například kvůli zásahu do osobních svobod.

„Jsem spíš proti povinné službě, myslím, že v dnešní době by to nebylo moc populární. Lidi mají jiné priority a často si chtějí sami vybrat, jak budou státu užiteční. Kdyby to ale bylo opravdu nutné kvůli bezpečnosti, asi bych to dokázala pochopit.“ (Anonym, 2025)

„Vnímám to dost rozporuplně – na jednu stranu chápu potřebu připravit mladé lidi na krizové situace, na druhou stranu si myslím, že by stát měl víc motivovat lidi k dobrovolné službě, než je nutit povinně. Možná by stačilo víc osvěty a možností, jak se zapojit i jinak než přes klasickou vojnu.“ (Anonym, 2025)

„Bylo by to super, ale bohužel v dnešní době to je neproveditelné. Nemáme na to prostory, instruktory, vybavení a ani finance. Ale přeci jen by bylo super připravit mladší generaci do života a na to co může přijít.“ (Anonym, 2025)

17. Je vůbec nutné se obranou státního území ČR zabývat? (Pokud ano napište proč)

Tato otázka zjišťuje, zda veřejnost považuje obranu státu za aktuální a důležité téma. Odpovědi mohou ukázat, jak lidé vnímají bezpečnostní rizika a jaké argumenty pro či proti angažovanosti v obraně státu považují za zásadní.

„Podle mě je obrana státu základní povinnost každého občana. Když se o to nebudeme starat, může se stát, že o svou zemi přijdeme nebo že ji někdo ohrozí. Je lepší o tom přemýšlet včas a být připravený než pak řešit následky.“ (Anonym, 2025)

„Myslím, že je to důležité kvůli bezpečí nás všech. Když stát nemá žádnou obranu, je snadným cílem a může přijít o svobodu i nezávislost. Každý občan by měl aspoň trochu vědět, jak se v případě ohrožení zachovat.“ (Anonym, 2025)

„Ano, rozhodně. Je důležité ochránit naše hodnoty, a to co je pro nás důležité.“ (Anonym, 2025)

18. Je něco, co byste rád/a doplnil/a k tématu ale v dotazníku se to neobjevilo?

Otevírá prostor pro další podněty, připomínky a témata, která nebyla v předchozích otázkách pokryta. Umožňuje respondentům vyjádřit vlastní názor, upozornit na opomíjené aspekty nebo nabídnout nové pohledy, což může dotazník obohatit o cenné informace.

„Možná by stálo za to víc mluvit o tom, jak by se do obrany mohli zapojit i lidé, kteří nejsou fyzicky zdatní nebo mají zdravotní omezení. Ne každý může běhat po lese, ale spousta lidí by mohla pomoci třeba v administrativě, logistice nebo IT.“ (Anonym, 2025)

„Privítala bych, kdyby stát víc informoval veřejnost o možnostech, jak se zapojit do obrany, ať už jako dobrovolník, v aktivních zálohách nebo jinak. Často o těchto možnostech skoro nic nevíme. Bylo by fajn, kdyby se to víc propagovalo třeba ve školách nebo v médiích.“ (Anonym, 2025)

„Zajímalo by mě, jak se řeší psychická příprava a podpora pro lidi, kteří by se do obrany zapojili. Myslím, že se o tom moc nemluví, ale je to stejně důležité jako fyzická příprava. Bylo by dobré na to klást větší důraz.“ (Anonym, 2025)

„Myslím, že by se mělo víc mluvit i o moderních hrozbách, jako je kybernetická bezpečnost nebo dezinformace. Obrana státu dnes není jen o zbraních, ale i o informacích a ochraně před útoky na internetu. To by si měl každý uvědomit.“ (Anonym, 2025)

„Rozhodně jsem pro větší šíření informací týkajících se vstupu do armády, nebo aktivních záloh.“ (Anonym, 2025)

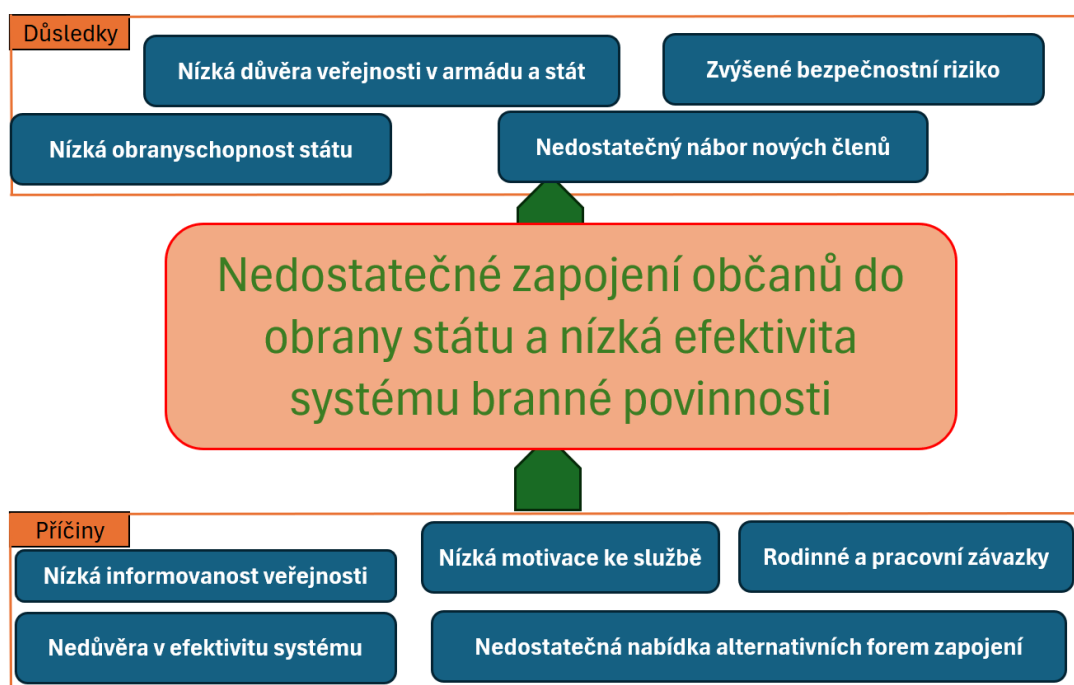
Shrnutí výsledů

Výsledky rozhovorového šetření ukazují, že respondenti mají spíše omezené povědomí o branné povinnosti a legislativě, přičemž zájem o obrannou problematiku vzrostl až v souvislosti s aktuální bezpečnostní situací v Evropě. Motivací k zapojení do obrany státu jsou nejčastěji finanční benefity, jistota zaměstnání a možnost osobního rozvoje, naopak hlavní bariéry představují rodinné závazky, zdravotní omezení a obavy ze ztráty příjmu. Respondenti se shodují, že samotná změna zákona nestačí – důležitá je i modernizace armády, větší informovanost veřejnosti a širší možnosti zapojení (např. v logistice či IT). Důvěra v armádu je poměrně vysoká, ale někteří mají výhrady k politickému vedení a kapacitám ČR bez podpory spojenců. Postoj k obnovení povinné vojenské služby je spíše rezervovaný, většina preferuje dobrovolnost a větší osvětovou činnost.

Reprezentativnost vzorku je však omezená: rozhovory byly provedeny pouze s 15 osobami z okolí Olomouce a Uherského Hradiště, přičemž většina respondentů byla ve věku 20–30 let a převládali muži. Takto malý a územně i věkově nevyvážený vzorek neumožňuje zobecnit výsledky na celou populaci ČR. Výsledky proto spíše naznačují trendy v dané skupině, nikoli postoj širší veřejnosti.

6.3 Strom problému

Jednotlivé parametry pro vytvoření grafického vyhotovení byly určeny na základě předchozích dvou výzkumných metod, které odhalili příčiny a důsledky nezbytné pro stanovení ústředního problému.

Obrázek 15 Strom problémů

(zdroj: vlastní výzkum)

Závěr a vyhodnocení stromu problémů

Strom problémů identifikoval jako ústřední problém nedostatečné zapojení občanů do obrany státu a nízkou efektivitu systému branné povinnosti. Tento stav je výsledkem kombinace faktorů:

- Nízká informovanost veřejnosti (26 % dotázaných nemělo přístup k relevantním informacím o branné povinnosti).

- Nedostatečná motivace (68 % respondentů uvedlo, že zvýšení finančních benefitů by přilákalo více zájemců).
- Rodinné a pracovní překážky (63 % dotázaných považovalo rodinu za hlavní bariéru).
- Skepticismus vůči efektivitě systému (22 % respondentů vyjádřilo nízkou důvěru v armádu).

Důsledky zahrnují sníženou obranyschopnost státu, omezený nábor do ozbrojených sil a vyšší zranitelnost vůči hybridním hrozbám. Data z dotazníků ukázala, že 45 % občanů vnímá armádu pozitivně (hodnocení 1–2), zatímco 32 % zůstává neutrálních.

Vyhodnocení příčin a důsledků

Nízká informovanost jako systémový problém

Výzkum odhalil, že 30 % respondentů se s brannou legislativou nikdy nesetkalo. Tato mezera v edukaci omezuje schopnost občanů aktivně se zapojit do obrany. Navíc 40 % dotázaných získává informace z neoficiálních zdrojů (sociální sítě, diskuse), což zvyšuje riziko dezinformací.

Motivační deficit

Ačkoli 47 % respondentů bylo ochotno absolvovat měsíční výcvikový kurz, chybí systémové nástroje pro dlouhodobou motivaci. Finanční benefity jsou sice klíčové (68 %), ale respondenti zdůrazňovali i potřebu nefinančních stimulů – vlastenectví (42 %), osobní rozvoj (28 %).

Konflikt mezi osobními závazky a brannou povinností

Rodinné důvody a péče o blízké tvořily 63 % překážek. Tento faktor je kritický zejména pro věkovou skupinu 30–50 let, která tvořila 58 % vzorku. Bez flexibility (např. možnost částečné služby) nelze očekávat vyšší participaci.

Důvěra jako klíčový prvek

Nízká důvěra v armádu (22 %) koreluje s kritikou její role v nevojenských krizích (např. pomoc při povodních). Tento nedostatek důvěry podkopává legitimitu branného systému a komplikuje nábor.

Doporučení pro zvýšení efektivity systému

1. Edukační kampaně
 - Zavedení povinných workshopů o obraně státu na středních školách (podle modelu Polska).
 - Vytvoření interaktivní platformy s právními normami a výcvikovými materiály (inspirace německým „Bürgerinfo“).
2. Motivační balíčky
 - Zvýšení stabilizačních příspěvků pro aktivní zálohy o 25 % (podle návrhu novely zákona č. 221/1999 Sb.).
 - Zavedení daňových úlev pro zaměstnavatele, kteří podporují zaměstnance v branné přípravě.
3. Flexibilní formy zapojení
 - Rozšíření možností civilní služby (IT podpora, logistika) pro osoby s omezenou fyzickou zdatností.
 - Zavedení „rodinných programů“ – kompenzace péče o děti během výcviku.
4. Transparentnost a evaluace
 - Pravidelné veřejné reporty o stavu obranyschopnosti (podobně jako ve Slovenské republice).
 - Nezávislé audity využití rozpočtu Armády ČR.

Perspektivy do budoucna

Strom problémů ukazuje, že řešení vyžaduje komplexní přístup kombinující legislativní změny, finanční investice a společenskou osvětu. Prioritou by mělo být posílení kolektivní odpovědnosti – pouze 19 % respondentů považovalo obranu za výhradní úkol armády. V kontextu rostoucích hybridních hrozeb (kybernetické útoky, dezinformace) je nutné integrovat občany do širšího bezpečnostního ekosystému.

Závěrem lze konstatovat, že obrana státu není jen vojenským, ale především společenským projektem. Bez aktivní participace veřejnosti a systémové podpory státu nelze dosáhnout udržitelné obranyschopnosti.

6.4 SWOT analýza

Pro tuto metodu byli využity data ze všech předchozích výzkumných metod. Tyto data jsou nejlepší možný podklad pro tvorbu této metody, což zamezilo jakýmkoli subjektivním výsledkům.

Tabulka 1 SWOT analýza

	Parametr	Body	Váha	Výsledek	
Silné stránky	Vysoké povědomí o existenci branné povinnosti a základních legislativních rámcích	4	0,22	0,89	
	Převládající ochota části populace aktivně se zapojit do obrany státu	5	0,28	1,39	
	Vnímaná důležitost obrany státu a podpora obranné politiky	4	0,22	0,89	
	Pozitivní vnímání možnosti dobrovolného zapojení (aktivní zálohy, dobrovolné předurčení)	2	0,11	0,22	
	Připravenost části obyvatelstva absolvovat alespoň krátkodobý výcvik	3	0,17	0,50	
		<1,5>	S1	3,89	
Slabé stránky	Nízká informovanost veřejnosti	- 4	0,27	-1,07	
	Nedostatečná motivace ke službě (finanční i nefinanční benefity)	- 5	0,33	-1,67	
	Skeptický pohled na efektivitu armády	- 2	0,13	-0,27	
	Nedostatek alternativních forem zapojení pro osoby s omezenou fyzickou zdatností nebo zdravotními limity	- 1	0,07	-0,07	
	Nedůvěra v reálné naplňování legislativy	- 3	0,2	-0,60	Součet interního prostředí
		<-1, -5>	S1	-3,67	0,22

(zdroj: vlastní výzkum)

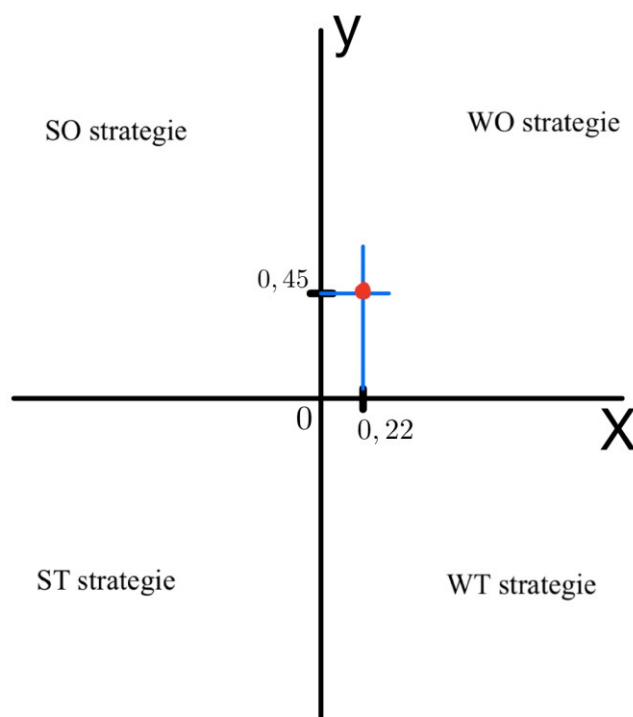
Tabulka 2 SWOT analýza

Příležitosti	Zvyšující se povědomí o bezpečnostních hrozbách	2	0,11	0,21	
	Možnost rozšíření a propagace dobrovolných forem služby	4	0,21	0,84	
	Zavedení motivačních balíčků	5	0,26	1,32	
	Vzdělávací a osvětové programy pro školy a veřejnost	3	0,16	0,47	
	Využití moderních technologií a digitalizace	5	0,26	1,32	
		<1,5>	S1	4,16	
Hrozby	Zhoršující se bezpečnostní situace v Evropě a světě	4	0,24	-0,94	
	Ztráta důvěryhodnosti ČR u spojenců NATO	5	0,29	-1,47	
	Riziko dalšího poklesu důvěry v armádu a obranný systém při neefektivní komunikaci, neúspěšných reformách nebo krizích	3	0,18	-0,53	
	Demografické stárnutí populace a snižující se zájem mladých o službu v armádě	3	0,18	-0,53	
	Závislost na spojencích (NATO) bez dostatečné vlastní kapacity a připravenosti	2	0,12	-0,24	
		<-1, - 5>	S1	-3,71	Součet externího prostředí
					0,45

(zdroj: vlastní výzkum)

Silné stránky systému spočívají v základní ochotě části populace se zapojit, v povědomí o důležitosti obrany státu a v existenci legislativního rámce. Naopak **slabiny** jsou zejména v nedostatečné informovanosti, slabé motivaci, silných rodinných a pracovních bariérách a v nedůvěře v efektivitu systému.

Příležitosti představuje zvýšený zájem o bezpečnostní témata, možnost rozšíření dobrovolných forem služby, osvětové aktivity a adaptace moderních technologií. **Hrozby** jsou spojeny s reálnými bezpečnostními riziky, demografickým vývojem, závislostí na spojencích a potenciální neochotou veřejnosti přijmout zásadnější změny.

Obrázek 16 Grafické znázornění výsledků SWOT analýzy

(zdroj: vlastní výzkum)

SO (maxi-maxi) strategie: využití silných stránek k rozvoji a růstu (např. silná motivace občanů + nové možnosti zapojení).

WO (mini-maxi) strategie: odstranění slabín, abychom mohli využít nové příležitosti (např. zvýšení informovanosti, aby bylo možné využít nové motivační programy).

ST (maxi-mini) strategie: využití silných stránek k ochraně před hrozbami (např. silná společenská podpora k odražení dezinformací).

WT (mini-mini) strategie: minimalizace slabín a obrana proti hrozbám (např. zlepšení motivace a informovanosti jako prevence před klesající ochotou občanů).

Závěr a vyhodnocení SWOT analýzy

Na základě provedené SWOT analýzy lze konstatovat, že systém se nachází v kvadrantu SO strategie (Silné stránky + Příležitosti) s hodnotami $[0,22; 0,45]$. Tato pozice naznačuje mírně pozitivní stav, kdy interní prostředí vykazuje mírně pozitivní součet (0,22), což znamená, že silné stránky (3,89) převažují nad slabými stránkami (-3,67). Externí prostředí je výrazněji pozitivní (0,45), což ukazuje na převahu příležitostí (4,16) nad hrozbami (-3,71).

Analýza potvrzuje, že Česká republika má solidní základ pro naplnění rekručního cíle ozbrojených sil, pokud dokáže efektivně využít identifikované příležitosti a systematicky pracovat na odstranění klíčových slabých stránek.

6.5 Závěr provedených analýz

Praktická část práce kombinovala kvantitativní a kvalitativní výzkumné metody s cílem ověřit platnost stanovené hypotézy a identifikovat systémové nedostatky v implementaci branné povinnosti. Klíčovými nástroji se staly dotazníkové šetření (53 respondentů), řízené rozhovory (15 účastníků), strom problémů a SWOT analýza. Výsledky ukázaly, že právní rámec sám o sobě nepostačuje k naplnění rekručních cílů ozbrojených sil, neboť selhává v překonání strukturálních bariér společenského a ekonomického charakteru.

Metodologický přístup a klíčová zjištění

Dotazníkové šetření odhalilo dominanci rodinných a pracovních překážek (63 % respondentů) jako hlavní limitující faktor pro zapojení do obrany státu. Současně 68 % dotázaných označilo finanční benefity za zásadní motivační prvek, zatímco vlastenecká motivace převládala pouze u 27 % účastníků. Řízené rozhovory prokázaly nesoulad mezi legislativními předpoklady a realitou: respondenti kritizovali nedostatek flexibilních forem služby a absenci kompenzací pro pečující osoby, což koresponduje s nízkou účastí rodičů v aktivní záloze.

Strom problémů identifikoval jako ústřední problém nízkou efektivitu systému branné povinnosti, jehož kořeny spočívají v nedostatečné informovanosti (30 % občanů se nikdy nesetkalo s brannou legislativou), rigiditě pracovního prostředí (21 % konfliktů se zaměstnavateli) a omezeném využití nekombatantních rolí. SWOT analýza následně určila optimální strategii kombinace motivačních balíčků a edukačních kampaní, přičemž klíčovou příležitost představuje rostoucí povědomí o hybridních hrozbách (58 % respondentů vnímá kybernetickou bezpečnost jako součást obrany).

Závěrem lze konstatovat, že hypotéza byla vyvrácena – současné právní normy vytvářejí formální rámec, avšak bez synergického propojení s ekonomickými a společenskými nástroji nelze dosáhnout udržitelné obranyschopnosti.

Navrhovaná opatření

Mezi navrhovaná opatření by mělo patřit zlepšení informovanosti a komunikace ze strany státu v oblasti branného zákona a branné povinnosti. Vhodnou formou by mohly být například dobrovolné semináře pořádané pověřenými osobami z řad armády nebo odborníky na problematiku. Tyto kroky by měly pozitivní dopad na zvýšení povědomí o této problematice a na posílení důvěry vůči ozbrojeným složkám. Rovněž by mohly sloužit jako prostředek k náboru do ozbrojených sil.

Jako další vhodné opatření k dosažení cílů ozbrojených sil je zavedení nových možností pro zapojení občanů v době míru bez potřeby absolvování výcviku a vojenského zapojení. Na základě dotazníkového šetření lze konstatovat, že občané by ocenili civilní možnosti zapojení. Tyto požadavky by se dali splnit například dobrovolným zapojením občanů do procesu fungování armády. Vhodným příkladem je zapojení studentů bezpečnostních oborů do různých procesů plánování a analýzy rizik. Další možností je zapojení odborníků do dalších civilních aspektů fungování armády jako je například logistika, administrativa, účetnictví a tak dále.

Posledním navrhovaným opatřením je zlepšení podmínek pro rodiče a občany pečující o jiné osoby. Tyto občany by bylo možné zařadit do zvláštní skupiny s možností účastnit se zkráceného nebo přerušovaného vojenského výcviku. Dále by mohli pracovat z domova a pomáhat s administrativním zabezpečením chodu armády České republiky, případně i s propagací.

ZÁVĚR

Bakalářská práce je svým obsahem zaměřena na dopady novelizace základních armádních právních norem a jejich vliv na motivaci občanů k obraně vlasti a dosažení rekrutačního cíle ozbrojených sil ČR. Na základě provedené literární rešerše, analýzy legislativních změn, komparace se zahraničím a praktické části, která zahrnovala dotazníkové šetření, řízené rozhovory, strom problémů a SWOT analýzu, lze dospět k závěru, že samotná existence a úprava právních norem vytváří potřebný rámec pro fungování systému, avšak jejich reálný dopad na motivaci občanů a naplnění rekrutačních cílů je omezený. Na základě těchto zjištění byla hypotéza vyvrácena a byla navržena opatření ke zlepšení současného stavu zkoumané problematiky. Práce tímto tedy naplnila své cíle při analýze, dopadů nejnovějších novelizací základních armádních právních norem s největším důrazem na branný zákon, a na naplnění rekrutačního cíle ozbrojených sil České republiky.

Výsledky praktické části ukázaly, že povědomí o existenci branné povinnosti je mezi veřejností relativně vysoké, avšak hlubší znalost legislativy a praktických možností zapojení do obrany státu již značně kolísá. Klíčovými bariérami aktivního zapojení občanů zůstávají rodinné a pracovní závazky, nedostatečná motivace a nízká informovanost. Přestože většina respondentů vnímá obranu státu jako důležité téma a část populace je ochotna absolvovat základní výcvik, systém postrádá dostatečně flexibilní a motivační nástroje, které by umožnily širší zapojení zejména ekonomicky aktivních osob v současné době.

Analytická část práce prokázala, že novelizace právních armádních norem přináší dílčí zlepšení, například v oblasti administrativního zjednodušení, rozšíření možností dobrovolného zapojení nebo normalizace zdravotních požadavků, avšak bez komplexní podpory ze strany státu a zaměstnavatelů, systematické osvěty a rozvoje dobrovolných i civilních forem obranné participace nelze očekávat výrazné zvýšení zájmu o dobrovolné převzetí branné povinnosti.

Závěrem lze konstatovat, že pro posílení obranyschopnosti České republiky je nezbytné nejen průběžně aktualizovat právní rámec, ale především vytvářet podmínky pro aktivní zapojení občanů, posilovat informovanost, motivaci a důvěru ve státní instituce a rozvíjet různé formy dobrovolného zapojení do obrany. Obrana státu tak zůstává nejen otázkou legislativy, ale především celospolečenské odpovědnosti a spolupráce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ARMÁDA ČESKÉ REPUBLIKY, 2024. Voják v aktivní záloze. Do armády [online]. [cit. 2024-11-23]. Dostupné z: <https://doarmady.mo.gov.cz/o-armade/uplatneni-v-armade/vojak-v-zaloze/vojak-v-aktivni-zaloze>.

BOURI, Christina a ROY, Diana, 2024. The Israel-Hamas War: The Humanitarian Crisis in Gaza. Council on Foreign Relations [online]. [cit. 2025-02-28]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/in-brief/israel-hamas-war-humanitarian-crisis-gaza>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 1993a. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. In: Zákony pro lidi [online]. [cit. 2024-11-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1/zneni-20130601>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 1993b. Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. In: Zákony pro lidi [online]. [cit. 2024-11-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2/zneni-20211001>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 1998. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. In: Zákony pro lidi [online]. [cit. 2024-11-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110/zneni-20001201>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 1999. Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky. In: Zákony pro lidi [online]. [cit. 2024-11-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-219>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 1999. Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání. In: Sbírka zákonů a mezinárodních smluv. Částka 76.

ČESKÁ REPUBLIKA, 1999. Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. In: Zákony pro lidi [online]. [cit. 2024-11-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-222>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 2004. Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon). In: Zákony pro lidi [online]. [cit. 2024-11-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-585>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 2008. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In: Zákony pro lidi [online]. [cit. 2024-11-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 2023. Vyhláška č. 230/2023 Sb., kterou se mění vyhláška o zdravotní způsobilosti k výkonu vojenské činné služby. In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2024-12-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-230/zneni-0>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 2023. Vyhláška č. 388/2023 Sb., kterou se mění vyhláška č. 357/2016 Sb., o zdravotní způsobilosti k výkonu vojenské činné služby. In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2024-12-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-388/zneni-0>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 2024. Návrh zákona o odolnosti subjektů kritické infrastruktury a o změně dalších zákonů (zákon o kritické infrastruktuře). In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2024-12-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/monitor/7855524.htm>.

ČESKÁ REPUBLIKA, 2024. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, a některé další zákony. In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2024-12-16]. Dostupné z: [doplňte konkrétní URL].

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 45/2016 Sb.: Zákon o službě vojáků v záloze. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2016.

DZIEWULSKA, Agata, 2023. European Security Strategies and the War in Ukraine. *Studia Europejskie – Studies in European Affairs*, s. 27. ISSN 1428-149X.

GRASSEOVÁ, Monika, 2013. Efektivní rozhodování. Praha: Edika. ISBN 978-80-266-0179-1.

JIRÁSKOVÁ, Věra. Občan a občanství. RVP.cz [online]. Licence: Creative Commons BY-NC-ND. [cit. 2024-11-18]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/386/OBCAN-A-OBCANSTVI.html>.

JURENKA, Miroslav. Příprava občanů k obraně státu. *Vojenské rozhledy*, 2019. ISSN 2336-2995.

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, 2023 a. Obranná strategie České republiky. [online]. [cit. 2024-11-11]. Dostupné z: https://mocr.mo.gov.cz/images/id_40001_50000/46088/obranna__strategie-_c_r_2023_final.pdf.

MINISTERSTVO OBRONY POLSKÉ REPUBLIKY, 2023. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej. [online]. [cit. 2025-01-11]. Dostupné z: <https://www.prawo.pl/akty/dzu-2023-2093,21879149.html>.

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Bezpečnostní strategie České republiky, 2023. ISBN 978-80-7441-099-4. Dostupné z: https://mocr.mo.gov.cz/images/id_40001_50000/46088/2023.pdf. [cit. 2024-11 11].

NĚMECKO, 1949. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. In: Spolková sbírka zákonů 2024 I č. 439 [online]. [cit. 2025-01-11]. Dostupné z: <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html>.

NĚMECKO, 1956a. Wehrpflichtgesetz. In: Spolková sbírka zákonů 2024 I č. 439 [online]. [cit. 2025-01-11]. Dostupné z: <https://www.gesetze-im-internet.de/wehrpflg/WPflG.pdf>.

NĚMECKO, 1956b. Gesetz über die Rechtsstellung der Soldaten (Soldatengesetz). In: Bundesministerium der Justiz [online]. [cit. 2025-01-11]. Dostupné z: <https://www.gesetze-im-internet.de/sg/SG.pdf>.

POLSKO, 1997. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. [online]. [cit. 2025-01-11]. Dostupné z: <https://www.gov.pl/attachment/e42b27d1-93c0-4a28-9fb1-e12ca639d8f9>.

SLOVENSKO, 1992. Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky. In: Zákony pre ľudí [online]. [cit. 2025-01-11]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1992-460>.

SLOVENSKO, 2002a. Zákon č. 321/2002 Z. z., o ozbrojených silách Slovenskej republiky. In: Zákony pre ľudí [online]. [cit. 2025-01-11]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-321>.

SLOVENSKO, 2002b. Zákon č. 319/2002 Z. z., o obrane Slovenskej republiky. In: Zákony pre ľudí [online]. [cit. 2025-01-11]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-319>.

SLOVENSKO, 2005. Zákon č. 570/2005 Z. z., o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In: Zákony pre ľudí [online]. [cit. 2025-01-11]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-570>.

VLÁDA POLSKÉ REPUBLIKY, 1967. Ustawa o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. [online]. [cit. 2025-01-11]. Dostupné z: <https://przepisy.gofin.pl/przepisy,4,18,33,264,,,ustawa-z-dnia-21111967-r-o-powszechnym-obowiazku-obrony.html>.

ZBOŘIL, Josef, 2016. Význam pojmů "občan" a "občanství". Hospodářské noviny [online]. 2016-11-02 [cit. 2024-11-18]. Dostupné z: <https://hn.cz/c1-65498590-vyznam-pojmu-obcan-a-obcanstvi>.

ZICH, František, 2017. Sociologická encyklopedie. Online. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Hypot%C3%A9za>. [cit. 2025-04-30].

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Komparace armádních právních norem vybraných států	40
Obrázek 2 Graf rozdělení respondentů na základě pohlaví	47
Obrázek 3 Věkové rozdělení.....	48
Obrázek 4 Graf armádní příslušnosti	48
Obrázek 5 Graf povědomí o branné povinnosti a branném zákoně.....	49
Obrázek 6 Možné informační zdroje	49
Obrázek 7 Graf dopadů novelizace branného zákona	50
Obrázek 8 Graf zapojení do obrany ČR.....	50
Obrázek 9 Benefity	51
Obrázek 10 Graf aktivního podílu na přípravě k obraně vlasti.....	51
Obrázek 11 Graf ochoty účasti na vojenském výcviku	52
Obrázek 12 Graf popularity finančních benefitů	53
Obrázek 13 Graf názorů na úpravu fyzických testů	53
Obrázek 14 Graf důvěry k armádě.....	54
Obrázek 15 Strom problémů.....	67
Obrázek 16 Grafické znázornění výsledků SWOT analýzy	72

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 SWOT analýza	70
Tabulka 2 SWOT analýza	71

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AZ	Aktivní záloha
CER	Critical Entities Resilience (směrnice EU o odolnosti kritických entit)
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Severoatlantická aliance)
OSN	Organizace spojených národů
Sb.	Sbírka zákonů
SVOČ	Studentská odborná vědecká činnost
WPflG	Wehrpflichtgesetz (německý zákon o branné povinnosti)